

LIBISzine

HET LIBIS MAGAZINE ■ DECEMBER 2014 ■ NUMMER 8

Op weg naar 2015

IN HET GEZELSCHAP VAN

Herman Bruyninckx, Johan Braeckman
en **Guillaume Van der Stighelen**

Met **katern** en
getuigenissen rond Alma

INHOUD

EINDEJAARSINTERVIEWS MET

- Herman Bruyninckx,
professor mechatronica en
robotica (KU Leuven) 2
- Johan Braeckman,
hoogleraar filosofie (U Gent) 7
- Guillaume Van der Stighelen,
auteur van 'Echt' en 'Echter' 12

ALMA KATERN

- Welkom 17
- 5 goede redenen 19
- De Alma-modules 23
- Onze diensten 27
- Getuigenissen 31
- Alma & U 36

NIEUWJAARSWENSEN

- VANWEGE HET LIBIS-TEAM 37

VOORWOORD

Het einde van het jaar komt in zicht. Tijd om even stil te staan bij een jaar dat door de implementatie van Alma toch wel een bijzonder jaar werd. We doen dat graag via deze eindejaarseditie van het LIBIS magazine.

In deze speciale editie bieden wij u een Alma katern aan waarin we zowel informatie rond Alma als getuigenissen over de implementatie ervan met u delen. Daarnaast brengen we ook drie uitgebreide interviews met mensen die een uitgesproken mening hebben rond een aantal maatschappelijke fenomenen die het voorbije jaar kenmerkten.

Maar vooraleer we overgaan tot de diepgaande gedachten van Herman Bruyninckx, Johan Braeckman en Guillaume Van der Stighelen, willen we u eerst bedanken voor de inspanningen die u leverde om de transitie naar Alma zo vlot mogelijk te laten verlopen.

In het nieuwe jaar zal Alma een belangrijke plaats blijven innemen. Nu de implementatie achter ons ligt, is onze focus samen met u vooruit te kijken en - waar nodig - werk te maken van verdere optimalisaties. Zodat Alma daadwerkelijk doet waarvoor het geconcipeerd werd: uw bibliotheekprocessen zo efficiënt mogelijk laten verlopen.

Waarom we een professor robotica, een hoogleraar filosofie en een ex-reclameman in deze LIBISzine aan het woord laten? Omdat ze iets te vertellen hebben waarvan we denken dat het u zou kunnen boeien. Omdat ze goed geplaatst zijn om thema's zoals de opmars van de technologie, het helse tempo waarin we leven en ons verlangen naar echtheid vanuit een doordacht standpunt toe te lichten.

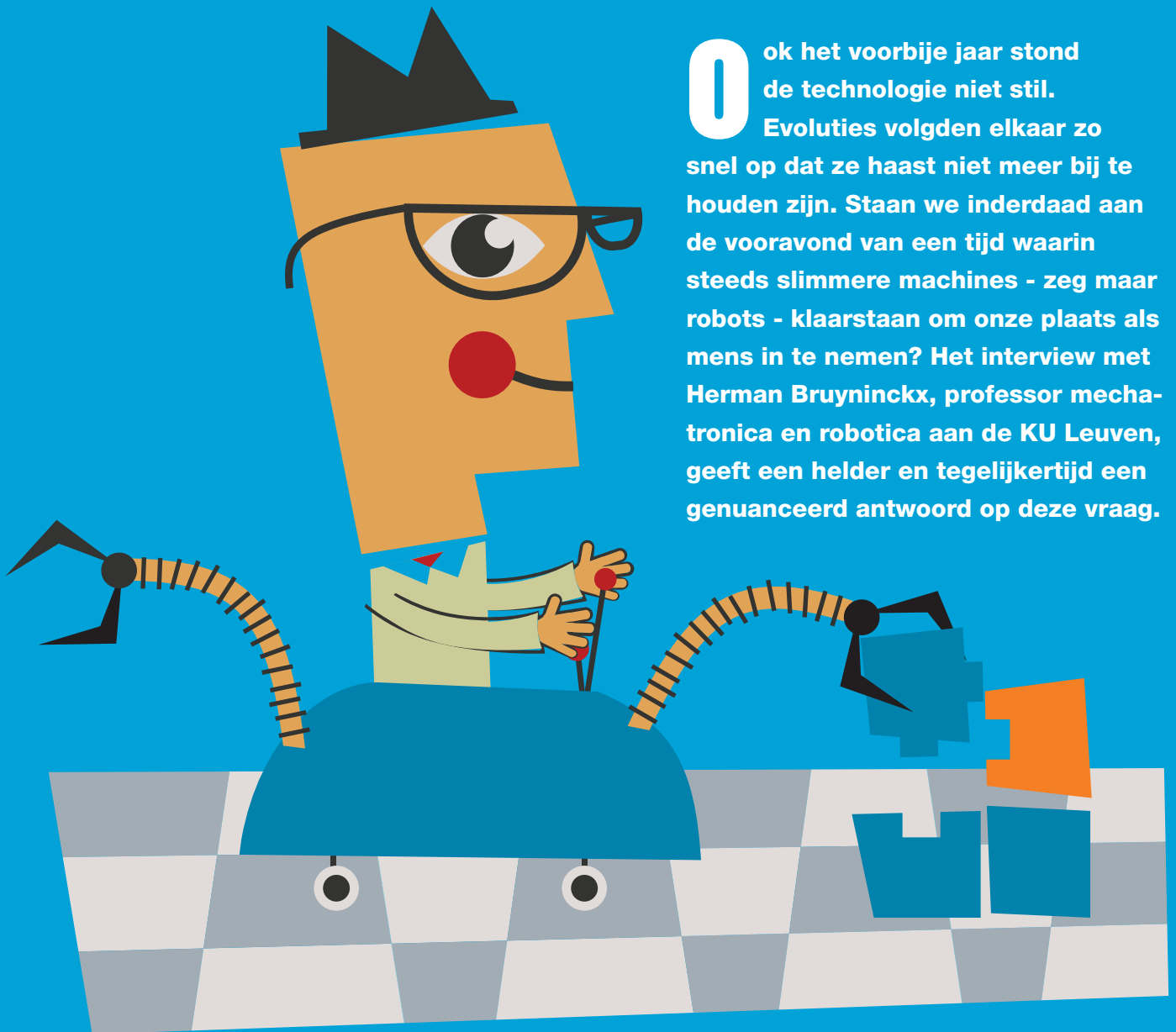
En natuurlijk ook omdat wij graag ons steentje bijdragen om u naar het einde van het jaar toe wat momenten van reflectie te bieden. Momenten waarop u de tijd even kan stilzetten en wie weet verfrissende inzichten kunt opdoen waarmee u het nieuwe jaar kunt ingaan.

Ik wens u alvast veel leesgenot.

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

Robots aan de macht?

Ook het voorbije jaar stond de technologie niet stil. Evoluties volgden elkaar zo snel op dat ze haast niet meer bij te houden zijn. Staan we inderdaad aan de vooravond van een tijd waarin steeds slimmere machines - zeg maar robots - klaarstaan om onze plaats als mens in te nemen? Het interview met Herman Bruyninckx, professor mechanica en robotica aan de KU Leuven, geeft een helder en tegelijkertijd een genuanceerd antwoord op deze vraag.

Technologie lijkt steeds meer greep op ons leven te krijgen. Hoe ziet u deze (r)evolutie verder evolueren?

Het is duidelijk dat de technologische evolutie niet te stoppen is. Dit komt in de eerste plaats omdat de doorsnee consument deze evolutie ook wil. Meestal is hij zich niet bewust van z'n rol binnen deze evolutie. Maar de realiteit is dat elke technologische ontwikkeling er komt omdat er kopers zijn en er dus een markt voor is. Zelf blijf ik positief over de toekomst want er zijn - gelukkig en begrijpelijk - voortdurend kritische reflecties over de technologische evolutie.

Toch is er een zekere bezorgdheid dat de robot de bovenhand zal krijgen en de mens in een ondergeschikte rol zal terechtkomen.

In de fantasiewereld van science fiction worden robots inderdaad voorgesteld als kunstmatige mensen. In de realiteit gaat robottechnologie over het uitrusten van machines met sensoren en computeralgoritmes zodat zij steeds slimmere zaken kunnen doen. Maar het blijven machines en de mens blijft degene die op de aan/uit-knop drukt.

U bent Vice President van de organisatie euRobotics. Wat willen jullie bereiken?

Onze voornaamste doelstelling is om Europa op het vlak van robotica op de wereldkaart te houden, zowel wat onderzoek als markttoepassingen betreft. Vandaag hebben we nog Europese robotfabrikanten van wereldformaat maar de wereldwijde concurrentie is groot en we hebben net - zoals in andere technologische domeinen - steeds meer en meer interdisciplinaire samenwerkingen nodig.

Hoe loopt het met die samenwerkingen binnen Europa?

Dit is precies waar het schoentje wringt. We hebben niet enkel te maken met een enorme versnippering van het landschap: 28 landen en meer dan 100 regio's. We stellen daarenboven vast dat er een mentaliteit heerst waarbij elkeen doet alsof hij de globale concurrentie op z'n eentje aankan. Met euRobotics willen we precies iedereen bewustmaken van het belang van de Europese dimensie van onderzoek en ontwikkeling. In dat kader hebben we ook een publiek-private partnership met de Europese Commissie met als doel de komende 7 jaar

“De mens blijft degene die op de aan/uit-knop drukt.”

“Technologische (r)evoluties brachten altijd een verschuiving van jobs met zich mee.”

binnen het Horizon 2020 programma onze krachten te bundelen.

Welke zijn de voornaamste ontwikkelingen binnen de robotica?

Samengevat zou ik stellen dat de ontwikkelingen binnen de robottechnologie erop gericht zijn om machines meer mogelijkheden te geven om via sensoren gegevens uit de omgeving om te zetten in informatie die nodig is om nuttige acties in die omgeving te kunnen uitvoeren. Dat is alvast de doelstelling. De grote moeilijkheid is echter dat er zoveel informatie rond deze technologie bestaat dat ze te omvangrijk is om binnen één menselijk brein te passen. Hierdoor krijg je dus een enorme versnippering van kennis waardoor het moeilijk wordt de volgende betekenisvolle stap te zetten.

We stellen bovendien vast dat de vernieuwingen de laatste tijd niet langer vanuit de academische maar vanuit de bedrijfswereld komen. Het feit dat Google onlangs z'n intrede in de robotica deed, is niets minder dan een rampscenario voor de Europese robotica. Google heeft namelijk zowel de mogelijkheid als de visie om grootschalig te werken. Een gelijkaardig fenomeen zie je in de sector van de elektromechanica. Ook daar zijn het bedrijven zoals Samsung en Intel waar innovatief onderzoek gebeurt.

Robots roepen bij heel wat mensen de gedachte van jobverlies op. Hoe kijkt u daartegen aan?

Die vrees is heel begrijpelijk. Het verleden heeft echter bewezen dat technologische (r)evoluties altijd een verschuiving van jobs met zich meebrachten. Bepaalde jobs zullen verdwijnen maar er zullen evenzeer nieuwe jobs bijkomen. Jobs die weliswaar andere inhoud hebben. Maar er is geen enkele reden om aan te nemen dat robots grootschaligere veranderingen zullen teweegbrengen dan computers en het internet tot nu toe gedaan hebben. Net zoals de stoommachine, de verbrandingsmotor, de telefoon en de televisie, de ploeg en de tractor verschuivingen met zich meebrachten, zo zal ook de robotica technologie dat doen. En binnen die veranderende context zal er een belangrijke - zij het weliswaar nieuwe - rol voor de mens weggelegd zijn.

“De mens blijft voorsprongen houden in het leggen van verbanden en interpreteren van informatie.”

“Zogezegde gebruiksvriendelijke software is eigenlijk het tegendeel van gebruiksvriendelijk”

U ziet robotica dus niet meteen als een bedreiging voor een aantal beroepen?

Het is een feit dat in de toekomst een heel aantal beroepen er anders zullen uitzien en dat de beoefenaars van die beroepen een inspanning zullen moeten leveren om zich te herscholen. Net zoals de secretariaatsmedewerkers zich 20 jaar geleden heeft moeten omscholen om de tikmachine in te ruilen voor de tekstverwerker. Of zoals de straatvegers die niet langer met bezems maar met stofzuigerfabriekjes op wielen werken. Of zoals de kabelleggers hun schoppen hebben opzijgelegd en zijn gaan werken met graafmachines. Als je terugblijkt, dan zie je dat de maatschappij al die evoluties met open armen ontvangen heeft. Het zal niet anders zijn met de nieuwe toepassingen die de robotica mogelijk maakt.

Zolang robots ons helpen de kwaliteit van ons leven te verbeteren, zou ik denken. Hoe kunnen robots ons daarbij helpen?

Ik denk niet dat robots onze kwaliteit van leven rechtstreeks zullen verbeteren. Maar de kans is groot dat ze ons kunnen helpen om een bepaalde levenskwaliteit aan een lagere prijs te leveren en op een efficiëntere manier zodat een groter aantal mensen ervan kunnen genieten. Een mooi voorbeeld is de automatisering in de landbouw. Waar 100 jaar geleden zowat 80% van de wereldbevolking in de landbouw tewerkgesteld was, zitten we nu aan 3%. Toch zijn we er ondertussen in geslaagd om op een veel productievere manier aan veeteelt en akkerbouw te doen en is de levenskwaliteit van de boer er ongetwijfeld op vooruitgegaan.

Denkt u hierbij aan een concrete robotica-toepassing?

Neem nu de melkrobots van het Nederlandse Lely of Zweedse Alfa Laval. Dit zijn twee Europese bedrijven die een gesofisticeerd apparaat ontwikkeld hebben waarmee koeien op een geautomatiseerde manier gemolken worden. Dat deze melkrobot zo'n wereldwijd succes is, komt vooral door deze twee zaken: de koeien kunnen zelfstandig bepalen wanneer ze gemolken willen worden én - niet onbelangrijk - de robots zorgen ervoor dat de landbouwer meer vrije tijd heeft. De melk-

robot verbetert niet meteen de kwaliteit van de melk maar wel de levenskwaliteit van de boer.

Maar blijft een robot toch niet beperkt omwille van het feit dat hij geprogrammeerd is en dus niet goed geplaatst is om in real-time op nieuwe situaties te reageren?

Wij zijn als mens inderdaad tot heel complexe besluitvorming in staat. Hoe ons brein erin slaagt om allerlei verbanden te leggen, is vandaag nog steeds voor een groot deel een raadsel. Laat staan dat we in staat zouden zijn om dit toe te passen op robots. Maar laten we toch niet vergeten dat een heel aantal robots wel in staat zijn om in bepaalde situaties sneller en nauwkeurig te reageren dan de mens. Dit komt omdat ze veel sneller kunnen rekenen en communiceren dan de mens. Maar het aantal situaties waarin robots correct kunnen reageren is voorlopig nog heel beperkt. De mens blijft voorsprongen houden in het leggen van verbanden en interpreteren van informatie.

Op uw website stelt u dat ICT empowerment veel verder gaat dan het gebruiken van een computer ter vervanging van pen en papier. Wat bedoelt u hiermee?

Ik wil daar vooral mee te kennen geven dat we vandaag een massa mogelijkheden die ICT ons biedt, onbenut laten. Dit komt in grote mate omdat de gangbare software - zoals Outlook, Office, Word en Excel - heel simplistische en monopolistische systemen zijn die echte progressie in de weg staan. Ik zie een opeenstapeling van gemiste kansen en kan niet anders dan tot de conclusie komen dat men heel wat potentie onbenut laat waardoor deze zogezegde gebruiksvriendelijke software eigenlijk het tegendeel is van gebruiksvriendelijk omdat ze gebruikers verhinderen te evolueren naar efficiëntere vormen van ICT-ondersteuning. Een concreet voorbeeld waarmee ik dit vaak illustreer is de verwarrende en gebruiksonvriendelijke 'track changes' in Word. En zo zou ik nog even kunnen doorgaan ...

Zoals u de zogenaamde gebruiksvriendelijke software gebruiksvriendelijk noemt, zo noemt u ook 'sociale media' asociaal. Wat brengt u tot die conclusie?

Omdat sociale media heel vaak leiden tot polarisatie van ideeën en meningen. Heel veel van hun gebruikers nemen enkel gelijkgestemden op in hun netwerk waardoor hun eigen opinies alleen maar bevestigd worden en ze niet in dialoog gaan met mensen die anders denken. Maar ook het gegeven dat het tellen van of het pochen met het aantal 'likes' zo een belangrijke waarmeder geworden is, kan je toch moeilijk sociaal noemen.

Daarnaast stel ik vast dat sociale media vaak tot gevolg hebben dat mensen zich afsluiten in hun cocoon van sociale contacten. Je hoeft maar rond je te kijken op straat, op de trein, op de bus of op terrassen en je ziet hoe mensen zich met hun smartphone of tablet afzonderen. Eens praten met je fysiek aanwezige buurman is blijkbaar niet meer van deze tijd.

Welke impact hebben deze sociale media op het gedrag van studenten?

Doordat Facebook en andere sociale media veel van hun tijd opsloppen, zien we bij een groot aantal studenten dat hun aandachts-spanne verkleint. Ze worden heel vaak en snel afgeleid. Met als gevolg dat hun studieduur verlengt. Het belet hen ook tot een zekere diepgang te komen. Dat is trouwens een algemeen verschijnsel dat het internet met zich meebrengt. Vaak zien we studenten die met antwoorden komen die ze van het web geplukt hebben, zonder dat ze de essentie echt vatten.

Maar sociale media kunnen toch ook een positieve bijdrage leveren. Neem bijvoorbeeld de rol die ze in de Arabische lente speelden.

Dat ga ik niet ontkennen. Ze kunnen inderdaad ertoe bijdragen dat een bepaald gedachten-goed snel z'n intrede vindt bij een groep mensen. Maar ook dat kan opnieuw tot polarisatie leiden. Het feit dat je enkel kunt kiezen tussen 'vind ik leuk' en 'vind ik niet leuk' doen de nuance verdwijnen en dat is geen vooruitgang. Blogs daarentegen laten toe om te nuanceren en zij kunnen dan weer wel zorgen voor wat ik echte ICT empowerment noem.

Hoe ziet u de technologie voor bibliotheken evolueren in de toekomst?

De evolutie voor academische bibliotheken zou ik als volgt willen samenvatten: 'in the cloud'. Die technologie biedt het voordeel van open access waarvan we de mogelijkheden nog niet ten volle benutten. Vandaag werken we met een verouderd business-model waarbinnen het grootste aandeel van de kosten naar de commerciële uitgevers gaat. Universiteiten investeren daarenboven in hun eigen 'cloudje' met op maat gemaakte software waarvan ze eigenaar zijn maar waarvoor ze tot in de eeuwigheid zelf onderhoudskosten en licenties zullen moeten blijven betalen.

En dit terwijl de hele idee van 'in the cloud' gebaseerd is op open source technologie waar het net gaat over hoe je met gedeelde inspanningen de kosten voor ontwikkeling en onderhoud samen kunt dragen en terugkerende licentiekosten kunt vermijden. Ik vind het bijzonder jammer te moeten vaststellen dat de kracht van open source nog steeds niet ten volle benut wordt. Het zou onze instellingen en maatschappij honderden miljoenen euro's kunnen laten besparen.

“Sociale media leiden heel vaak tot polarisatie van ideeën.”

“Ik vind het bijzonder jammer te moeten vaststellen dat de kracht van open source nog steeds niet ten volle benut wordt.”

**“Blogs daaren-
tegen laten toe
om te nuanceren
en zij kunnen dan
weer wel zorgen
voor wat ik echte
ICT empowerment
noem.”**

**“Laten we niet
vergeten welke
positieve impact
de Renaissance
gehad heeft.”**

Denkt u dat er voor de academische bibliotheek een rol weggelegd blijft?

Zeer zeker. Ik ben ervan overtuigd dat hun rol als gids steeds belangrijker zal worden. Het web heeft het concept van eigenaar van kennis helemaal door elkaar geschud. De uitdaging bestaat erin hiermee op een aangepaste manier om te gaan. Bibliotheekgebruikers willen vandaag vooral snel wegwijs worden in het mega aanbod aan content. Aangepaste software zoals de toepassingen die LIBIS aanbiedt, kan hierin het verschil maken.

Hoe kan de mens in een gedigitaliseerde toekomst een heersende rol blijven spelen? Waar kan hij met andere woorden t.o.v. de computer het verschil blijven maken?

Op dezelfde manier zoals we al eeuwen doen: door voortdurend waakzaam te zijn zodat wij meesters blijven en geen slaven worden. Op dat vlak is er echt niets nieuws onder de zon. Laten we vooral niet vergeten dat bij alle technologische innovaties die we al meegemaakt hebben, de mens aan het roer is blijven staan. Ik zie geen enkele reden waarom dit zou veranderen. Zolang we tenminste kritisch blijven en in dialoog blijven gaan met beleidsmakers over de gevaren en de negatieve aspecten zoals de monopolies van bepaalde ICT spelers.

Waar brengt de robot ons in 2015?

‘De robot’ bestaat niet, hij is slechts een schakel in de technologische evolutie die zich steeds maar verderzet. Die evolutie lijkt dan misschien snel te gaan maar een jaar maakt doorgaans niet echt het verschil. En ik ga me niet wagen aan het maken van voorspellingen over een termijn van pakweg 15 jaar.

Want dat is al even onbetrouwbaar als je proberen te herinneren wat de toestand van de technologie was 15 jaar geleden.

Wat wenst u de mensheid in 2015 toe?

In de eerste plaats een wereld waar religie de plaats krijgt die ze verdient.

Het voorbije jaar is nog maar eens duidelijk geworden hoe godsdienst misbruikt kan worden en tot welke vreselijke en mensonterende situaties dit kan leiden. En dit terwijl godsdienst een culturele verrijking met zich kan meebrengen. Ik koester dan ook echt de wens dat religieuze extremisten tot inkeer komen. Het verleden heeft nu toch al voldoende bewezen dat het misloopt wanneer religie het leven van de mens echt gaat bepalen.

Laten we niet vergeten welke positieve impact de Renaissance gehad heeft. Die Europese uitvinding waarbij kerk en staat gescheiden werden, heeft een positieve dynamiek en opmars van de wetenschappelijke vooruitgang teweeggebracht. Als er vandaag nog altijd zoveel mensen Europa als het uitverkoren continent zien, dan heeft dit ongetwijfeld voor een groot deel met de bevrijdende Renaissance gedachte te maken. Laten we rond deze kerstperiode vooral die waarden blijven koesteren. ■

De ratrace voorbij

Een sabbatjaar. Een jaar lang je overvolle agenda inruilen voor een leven waar je opnieuw de tijd kan nemen om te doen wat je graag doet. Velen onder ons dromen ervan. Sommigen doen het. Zoals Johan Braeckman, hoogleraar filosofie aan UGent, die in februari de bewuste keuze maakte om gedurende een jaar zijn professionele activiteiten 'on hold' te zetten. Nu dat jaar stilletjes zijn einde nadert, vonden we dit het geschikte moment om zijn inzichten rond dat jaar met ons te delen.

U besloot in 2014 een sabbatjaar te nemen. Waarom wou u er een jaar tussenuit?

Sommige mensen lijken te denken dat ik een of andere statement wilde maken, maar eigenlijk is de reden veel banaler. Ik wou namelijk het huis en de tuin die ik van m'n vader geërfd had, eens grondig aanpakken. En omdat ik weet hoe ik mezelf in zoiets kan verliezen, wist ik dat het niet te combineren viel met m'n job als hoogleraar. De voor de hand liggende oplossing was een jaar verlof zonder wedde. Ik ben echt verwonderd hoeveel reacties m'n beslissing om dit te doen teweeggebracht heeft. Het heeft veel meer reactie uitgelokt dan eender welk boek of publicatie die ik geschreven heb.

Maken die reacties niet duidelijk dat het een thema is dat mensen raakt?

Blijkbaar wel. De vele reacties zijn pas echt losgebrosen toen ik in een artikel in 'De Tijd' me liet ontvallen dat ik een jaartje ging stoppen en ernaar uitkeek om niet langer door 150 e-mails per dag gebombardeerd te worden. Toen stelde ik vast dat heel veel mensen zich hierin herkennen. De ratrace van e-mails heeft ons duidelijk in z'n greep waardoor we steeds meer verhinderd worden om tijd te besteden aan zaken die er echt toe doen.

Hoe heeft u dit verlofjaar ervaren?

Het is een hele verademing dat ik m'n dag nu kan invullen zoals ik dat zelf wil. Het 'moeten' valt weg en dat werkt uiteraard bevrijdend. Ik heb opnieuw de tijd om de dingen te doen die voor mij essentieel zijn. Zoals boeken lezen, filosofische werken doornemen of in de tuin werken. Het ironische is dat hierdoor dit jaar niet alleen toegevoegde waarde voor mezelf maar op termijn ook voor m'n studenten creëert. Want dankzij die tijd die nu vrijkomt om te lezen, kan ik m'n lessen meer diepgang - meer fond - geven.

Zo'n sabbatjaar leert je daarenboven relativeren. Doordat er meer afstand tussen jou en je functie komt, ga je bepaalde zaken anders bekijken. Ik hoop dan ook dat ik volgend jaar - wanneer ik m'n professionele activiteiten opnieuw hervat - dat met een gerecalibreerde mindset kan doen.

“De ratrace van e-mails heeft ons duidelijk in z'n greep.”

“Het is dan ook niet toevallig dat de nieuwe luxe ‘pure rust’ is.”

In uw boeken hecht u veel belang aan kritisch denken. In welke mate kan de stortvloed aan e-mails en het gigantische aanbod aan digitale informatie ons kritisch denkvermogen aantasten?

Ik durf niet meteen te stellen dat er een directe correlatie tussen beiden is. Net zoals er bijvoorbeeld geen conclusief bewijs is dat computerspelletjes kinderen agressiever maken. Maar dat het heel veel kostbare tijd opsloort en mensen stress geeft, dat is onmiskenbaar zo. Eigenlijk zou die online communicatie ons leven makkelijker moeten maken maar in de praktijk is vaak het tegendeel waar.

Neem de ketting van reacties die een Doodle aanvraag kan voortbrengen.

Mocht je diezelfde uitnodiging voor een meeting per post versturen, mensen zouden niet de drang hebben om onmiddellijk te reageren en hierdoor heel wat onnodige communicatie vermijden. E-mails hebben het grote nadeel dat ze een verwachting creëren dat je meteen moet reageren. Met alle vervelende gevolgen van dien.

Maakt die ononderbroken reeks van prikkels die op ons afkomen ons ook niet bijzonder moe?

Uiteraard. Ze verstoren de rust en de stilte die zo nodig is om je te kunnen verdiepen. Je stelt vast dat mensen dit alsmaar meer als een hindernis gaan ervaren. Het is dan ook niet toevallig dat de nieuwe luxe 'pure rust' is. In deze digitale tijden komen er gewoonweg te veel prikkels op ons af. Mensen willen opnieuw meer duurzaamheid, meer diepgang. Meer, met minder.

Laten we teruggaan naar dat kritisch denken. In uw boek 'De ongelovige Thomas heeft een punt.' geeft u aan dat kritisch denken minder vanzelfsprekend is dan men op het eerste zicht zou denken. Hoe komt dat?

Het punt dat we in het boek willen maken is dat een hoge intelligentie of hoog opleidingsniveau geen garantie is dat je kritisch denkt. In de realiteit zien we dat het vaak mensen met een hoog IQ of diploma zijn die in de valkuil trappen om hun kritische zin achterwege te laten. Ze denken van zichzelf dat ze

een ingebakken filter hebben om zin van onzin te scheiden en beseffen niet dat ze door die onderstelling vaak net minder kritisch gaan denken. Het is onthutsend om te zien hoeveel slimme mensen in pure onzin geloven.

Kan u dit illustreren met een voorbeeld?

Ik denk aan allerlei pseudo-wetenschappen. De alternatieve geneeswijzen zoals homeopathie zijn hier een voorbeeld van. In vele progressieve middens zijn ze populair omdat ze lijken in te gaan tegen de chemische industrie, tegen 'big pharma'. Maar de realiteit is dat ze wetenschappelijk niet onderbouwd zijn.

Als je een hoogopgeleide - die in homeopathie gelooft - hiermee confronteert, dan mag je ervan uitgaan dat je op veel weerstand zal botsen. Meer nog, omdat hij zo overtuigd is van z'n gelijk, bestaat de kans dat hij allerlei drog-redenen aanhaalt om aan te tonen dat homeopathie wel degelijk werkt. Het is een eigenaardig fenomeen. De rede maakt plots plaats voor een dynamiek die kritisch denken uitschakelt.

Hoe verklaart u dat ons brein zo vatbaar is voor irrationeel denken?

Wetenschappelijk denken is eigenlijk een onnatuurlijke manier van denken. Wij hebben op school geleerd om min of meer rationeel te denken maar als we onze natuur volgen, dan denken we intuïtief. Kinderen illustreren dit goed. Als je aan een kind vraagt waarom het regent, zal het geen meteorologische uitleg geven maar een antwoord formuleren zoals: "Het regent omdat de plantjes dorst hebben." Dat is natuurlijk onjuist. Het regent niet omwille van de plantjes. De plantjes groeien omdat het regent.

Maar ook volwassenen denken geregeld irrationeel. Als we op onze intuïtie afgaan, dan staat de aarde stil. Toch heeft de wetenschap ons ondertussen aange- toond dat de aarde tegen 30 km per seconde rond de zon draait.

Ook hier zie je dat ons spontaan denken ons vaak misleidt. Wat de wetenschap ons keer op keer vertelt is dat 'ons eerste gedacht' vaak niet klopt met de werkelijkheid.

Ligt de oplossing dan in het zuiver rationeel denken waarbij we onze gevoelens volledig uitschakelen?

Uiteraard kunnen we als mens onze gevoelens niet volledig uitschakelen. Dat is trouwens absoluut niet wenselijk. Neem nog maar alleen de passie van een wetenschapper om aan onderzoek te doen. Die passie op zich is een belangrijke drijfveer. Het redelijk denken zou ook geen zin of betekenis hebben zonder emoties. Maar als je zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid wil komen, dan is het essentieel dat je je gevoelens controleert zodat je op een zo objectief mogelijke manier aan onderzoek kan doen. Anders raak je niet verder dan subjectieve anekdotiek.

Wetenschap leert je trouwens ook je ego opzij te schuiven. Ook al heb je de voorbije jaren allerlei prijzen voor je onderzoek in ontvangst mogen nemen, toch biedt dat geen enkele garantie dat jouw onderzoek in de toekomst niet zal onderuit gehaald worden. Wetenschap en zelfeliminatie gaan met andere woorden hand in hand. Hoe groot je ego ook is en daardoor je geloof in je eigen gelijk, de wetenschappelijke methode achterhaalt ze wel.

“Het is onthutsend om te zien hoeveel slimme mensen in pure onzin geloven.”

“Ons eerste gedacht' klopt vaak niet met de werkelijkheid.”

“Ik heb het ritme van mijn tuin gevolgd.”

“We hollen van het ene draaiende bord naar het andere in een poging om al die borden op die stokjes staande te houden.”

De voorbije jaren hebben de (bio)medische wetenschappen niet stilgestaan. De maakbare mens krijgt steeds meer vorm. Maar is de mens hier volgens u ook klaar voor?

Het klopt dat we in een stadium terechtgekomen zijn waar de maakbare mens steeds meer extreme vormen aanneemt. Met elektrostimulatie wordt het mogelijk om ons brein te veranderen. De genetica is al zover gevorderd dat ze kan voorspellen voor welke ziekten we vatbaar zijn. Er zijn allerlei medicijnen die onze gemoedstoestand kunnen beïnvloeden. Van geslacht veranderen is al lang niet meer baanbrekend. Maar betekent dit dat deze evoluties slecht zijn? Ik vind van niet. De wetenschap heeft enorm veel positieve zaken voortgebracht. We willen toch niet terug naar een tijdperk waar mensen bij een medische ingreep onverdoofd behandeld werden en waar ontstekingen vaak fataal afliepen omdat er geen antibiotica bestond?

Maar is er toch een keerzijde aan deze evolutie?

Die maakbaarheid brengt inderdaad een aantal keerzijden met zich mee. Omdat we geneigd zijn te denken dat we het allemaal in de hand hebben, krijgen we het ook steeds moeilijker met het aanvaarden dat we ouder worden of met het omgaan met verdriet. Als bijvoorbeeld één van onze dierbaren overlijdt, dan is het toch normaal dat we pijn voelen. Als we dan automatisch een medicijn zouden nemen om geen pijn meer te voelen, dan missen we toch wel iets wat fundamenteel menselijk is. Verdriet is een gepaste emotie bij zo'n gebeurtenis. Laten we die gevoelens vooral niet verliezen. Ze maken ons net meer mens. Medicijnen kunnen heel veel goeie dingen teweegbrengen maar ze kunnen ook 'doorschieten'. Het komt erop aan dat we met deze middelen zorgvuldig omgaan.

In onze drang om de perfecte mens te creëren, streven we een schoonheids-ideaal na dat ons onder grote druk zet. Gaat die maakbare schoonheid niet te ver?

Ook hier zijn er gevallen waar de wetenschap een zegen kan zijn. Iemand die bijvoorbeeld omwille van z'n flaporen een laag zelfbeeld heeft, kan geholpen zijn met een ingreep. Maar er zijn natuurlijk ook voorbeelden waar

ook die maakbare schoonheid kan doorschieten. Ik denk aan mensen die verslaafd zijn aan allerlei plastisch chirurgische ingrepen omdat ze de invloed van de tijd halstarrig uit de weg willen gaan. Uiteraard is dat geen stap vooruit. Alles hangt af van de waardenhiërarchie die je hanteert. En hopelijk kreeg je de waarde mee dat je er niet eeuwig jong hoeft uit te zien om gelukkig te zijn.

In onze maakbare samenleving wordt 'toeval' en dus ook 'serendipity', de kunst om toevallig mooie zaken te ontdekken, steeds meer uitgeschakeld. Wat doet dit met ons als mens?

Weten we dat wel echt? Het klinkt als een verstandig klinkende speculatie. Serendipity is natuurlijk iets moois. Maar het gegeven dat moderne media ons toelaten om op een veel gerichtere manier te zoeken waardoor we heel wat kostbare tijd besparen; ook dat is een pluspunt.

Vroeger gebeurde het inderdaad vaker dat ik een interessant boek in de bibliotheek ontdekte. Vandaag bestaat er gesofisticeerde software die me suggesties geeft over boeken waarvan ze denken dat die mij kunnen interesseren. Dat is misschien minder verrassend maar wel heel handig. De tijdswinst die hiermee gepaard gaat kan ik alleen maar positief vinden.

Eigenlijk komt het erop aan een optimum te vinden tussen voorspelbaarheid en verrassings-effect. Ik denk hierbij aan m'n recente trip naar Parijs. Er waren heel wat zaken die ik op voorhand via het internet opgezocht had. Maar eens ter plekke vond ik het heerlijk om de stad ook op me af te laten komen.

Wat heeft u het voorbije jaar vooral getroffen? En waarom?

Op persoonlijk vlak heb ik het ritme van mijn tuin gevolgd. Zaadjes zien ontluiken en zien uitgroeien tot planten waarna er bloemen en dan vruchten aan groeien, het heeft iets magisch. Op grotere schaal ben ik geraakt door de zogenaamde Syrië-strijders, jongeren die denken dat het een goed idee is om in een oorlog mee te vechten, tot en met het eigenhandig vermoorden van mensen. Het is frappant hoe ook in onze tijd en samenleving de mens kwetsbaar blijft voor irrationeel en immoreel handelen. Die jongeren zijn eigenlijk

in de ban geraakt van sektarisch gedachtegoed. Dat op zich toont andermaal de nood aan mentale weerbaarheid en dus de nood aan kritisch denken.

Bent u het voorbije jaar tot nieuwe inzichten gekomen? Welke wilt u met ons delen?

Ik heb het afgelopen jaar vooral genoten van de traagheid waarmee ik bepaalde zaken kon doen. Ik noem het een positieve luiheid. Het is een luiheid die aandacht en daarmee ook focus brengt. In ons hectische bestaan willen we zoveel zaken tegelijkertijd doen. Je kan het met een circusact vergelijken waarbij we van het ene draaiende bord naar het andere hollen in een poging om al die borden op die stokjes staande te houden. En toch kunnen we niet vermijden dat er af en toe een bord valt... Zegt ons dat niet dat deze hectische manier van leven fundamenteel niet geschikt is voor de mens?

Wat bent u zelf bijvoorbeeld trager gaan doen?

Bij de verbouwingswerken zijn er een aantal balken die we een flinke opknappbeurt gegeven hebben. Dat hield in dat ze afgeschuurd en geolied werden. Als je dat goed wil doen, dan vergt dat tijd. Het voelde dan ook goed aan om die taken de tijd te geven die ze nodig hadden. Je beseft dat je daardoor ook iets duurzaam doet. Je geeft de balken geen oplapbeurt. Neen, je behandelt ze op een manier dat ze nog honderd jaar kunnen meegaan. Dat heeft iets ambachtelijks maar tegelijkertijd ook iets rustgevends. In ieder geval iets dat me voldoening geeft.

Wat wenst u uzelf en onze lezers toe in het nieuwe jaar toe?

Ik beseft dat de traagheid die ik zelf zo heilzaam vind niet iedereen per se gelukkiger maakt. Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die houden van een druk bestaan. Wat ik de lezers vooral toewens is dat ze datgene wat ze willen realiseren - nadat ze er autonoom, grondig en rustig over hebben kunnen nadenken - ook daadwerkelijk kunnen realiseren. De filosoof Spinoza noemt het 'zelfdeterminering'. Een begrip dat samenvat dat we als mens in staat zijn ons bestaan te determineren en richting te geven. Waarom ik dat zo belangrijk vind? Omdat als we erin slagen rationale keuzes te maken die op

onze eigen normen en waarden gebaseerd zijn, we vrijere mensen worden.

Zelfdeterminering en vrijheid kan je trouwens niet loskoppelen. Ik illustreer het met een voorbeeld uit het dagelijkse leven. Als je op restaurant gaat en je weet niet wat je wil, dan zijn er tientallen opties. Kiezen zonder dat je een focus hebt, wordt dan ook behoorlijk lastig waardoor je niet echt vrij bent. Maar als je bijvoorbeeld vegetariër bent, dan is de keuze snel gemaakt. Meer nog, dan ga je een beslissing nemen op basis van de waarden en normen die je jezelf eigen gemaakt hebt. Dat maakt het kiezen voor jou niet alleen eenvoudiger. Het maakt ook dat je niet afhankelijk bent van willekeur.

Maar ik wens de lezer vooral een flinke dosis redelijkheid. Het hangt nauw samen met vrijheid. Vrij denken veronderstelt immers redelijkheid. Als je vasthangt aan dogma's of vooroordelen of aan autoritaire figuren of instellingen, kan je niet echt vrije keuzes maken. Daarom is voor mij een jaar vol vrijheid en redelijkheid dan ook het mooiste wat ik de andere kan toewensen. ■

Waar het écht om gaat...

To be or not be'. Niet voor niets was 'echtheid' al een thema dat één van onze grootste schrijvers, William Shakespeare, nauw aan het hart lag. Vandaag - zo'n 450 jaar later - leeft het thema meer dan ooit. Guillaume Van der Stighelen schreef er 3 jaar geleden het boek 'echt' over en eind dit jaar kwam de herwerkte versie, 'Echter', uit. Twee boeken op zo korte tijd over 'Echtheid'. Dan kan het niet anders dan dat de auteur hierover iets zinnigs te vertellen heeft. Het woord is aan Guillaume Van der Stighelen.

Wat drijft een ex-reclameman een boek te schrijven over wat echt is?

Omdat die vraag regelmatig terugkomt, heb ik er in m'n boek een hoofdstuk aan gewijd. Men gaat er namelijk al te makkelijk van uit dat reclame onecht of 'fake' zou zijn. Ik vind dat een rare onderstelling. Zelf ken ik niemand die in reclame gelooft. Wie gelooft er nu dat het beertje van Robijn echt kan spreken? Of dat er paarse koeien in de Alpen staan. Reclame staat niet gelijk met informatie. Het is een verleidingsspel en geen overtuigingspel. Maar ook dat is echt.

U ziet reclame dan niet als een vorm van misleiding?

Ik had ooit eens een gesprek met een journalist die stelde dat reclame bedrog is. Ik kan het daar niet mee eens zijn. Als een automerk zoals Hyundai adverteert dat je een bepaalde korting krijgt, dan kan je erop rekenen dat in elke krant hetzelfde kortingscijfer zal staan terwijl je bij de verslaggeving rond een betoging in elke krant wel een ander cijfer rond het aantal deelnemers zal vinden. Is reclame dan werkelijk zo onbetrouwbaar? Reclame biedt het grote voordeel dat het duidelijk is en dat het niet de pretentie heeft je te informeren.

Wat bracht er u drie jaar geleden toe om het boek 'echt' te schrijven?

Het begon met de vraag van uitgeverij Lannoo om binnen het kader van hun 'maand van de spiritualiteit' een essay rond 'authenticiteit' te schrijven. In het begin was ik eerder verwonderd dat ze mij hiervoor aanspraken. Why me? Wat was dat trouwens een essay? Toen ik erachter was dat je in een essay een persoonlijke visie rond een maatschappelijk thema geeft en dat het qua tekstvolume bovendien kort is, dacht ik: waarom niet?

Eenmaal ik over het thema begon na te denken, stelde ik vast dat ik al als kind gefascineerd was door het verschil tussen echt en onecht. Ik stelde me allerlei vragen zoals: waarom vinden volwassenen plastic bloemen niet echt maar beschouwen ze de zonnebloemen van Van Gogh wel als echt? Ik kon er bovendien ook niet omheen dat gedurende m'n dertig jaren in de reclame er geen jaar voorbijging of er was een of ander befaamd internationaal onderzoeksbureau

© Stephaan Van Ieperen

“Zijn we in onze search naar echtheid niet te veel bezig met het onechte te verwerpen terwijl er juist zoveel schoonheid in zit?”

dat kwam vertellen dat de trend van het jaar 'the search for authenticity' was. Echtheid was met andere woorden duidelijk iets waar we als mens heel erg op zoek naar waren en dat heel wat stof tot nadenken bood. Zoveel stof dat je er een boek kon over schrijven.

Het is opvallend hoe u in uw boek 'echt' de kracht van het onechte benadrukt.

Toen ik het laatste hoofdstuk aan het schrijven was, kwam hier plots in de tuin een dagpauwoog neergedaald. Ken je die bijzondere vlinder die bij het openen van z'n vleugels er gaat uitzien als twee grote ogen?

Zo groot dat hij er zelfs in slaagt om er vogels mee af te schrikken. Dat beeld deed me stilstaan bij de impact van het onechte.

Als zo'n diertje zich mag voordoen als iets groter dan hij in se is, waarom zouden wij mensen dat dan niet mogen? Wie zijn wie dan om een oordeel te vellen over mensen die op het eerste zicht onechte dingen doen zoals op hoge hakken lopen om zich groter voor te doen dan ze zijn? Of hun grijze haren laten verven om er jeugdiger uit te zien of zich laten tatoeëren om er stoerder uit te zien? Zijn we in onze search naar echtheid niet te veel bezig met het onechte te verwerpen terwijl er juist zoveel schoonheid in zit?

De schoonheid van het onechte?

Absoluut. Het onechte brengt toch prachtige dingen voort. Neem nu het geloof. Dit leven is eindig en toch slaagt de mens erin te geloven dat er leven na de dood is. Die verbeeldingskracht; dat op zich is toch geweldig dat een mens dat kan. Zoals het imaginaire getal dat we uitvonden. De vierkantswortel van het getal 1 bestaat niet en wat doen we? We noemen dat het imaginaire getal en rekenen gewoon verder. Ik vind het verbazingwekkend hoe wij als mensen onze grenzen kunnen verleggen met zaken die niet waar zijn. Dat we dat kunnen, daar gaat toch een ongelofelijke kracht van uit.

“Zet je masker op zodat ik zie wie je bent”

“Authenticiteit schept vertrouwen”

Zijn we dan misschien teveel gefocust op echtheid waardoor we het onechte stiefmoederlijk behandelen?

Ik vat het in m'n boek samen: “De manier waarop we onze echtheid proberen te verbergen, geeft veel meer informatie over ons prijs dan onze stuntelige pogingen om onze ziel bloot te leggen.” Met andere woorden: zet je masker op zodat ik zie wie je bent. Het klinkt paradoxaal maar ik stel vast dat heel wat mensen in hun pogingen om hun ‘echte ik’ te zijn, zich net gecrispeerd gedragen en naast hun schoenen gaan lopen. Je ‘echte ik’ is trouwens voortdurend in beweging. Net zoals alles continu in evolutie is.

Ondertussen hebt u ‘Echter’ geschreven. Het thema laat u blijkbaar niet los?

Ik heb inderdaad de vraag van de uitgever gekregen om voor de heruitgave van ‘echt’ een extra hoofdstuk te schrijven. En al schrijvende werd het een nieuw boek met nieuwe inzichten die ik de voorbije twee jaren verzameld heb.

Nieuwe inzichten zoals?

Zoals het gegeven dat authenticiteit vertrouwen schept. Mensen zijn altijd al bang geweest van het vreemde, het nieuwe. Als we terugkeren naar de tijd waar mensen als nomaden rondtrokken, dan is het niet moeilijk om je voor te stellen hoe ze te midden van allerlei gevaren op elkaar aangewezen waren en hoe levensbelangrijk het voor hen was om te weten op wie je kon vertrouwen en wie niet. Zo is naast ‘mama’ het woord ‘droea’ één van de belangrijkste woorden in de oud-Indische taal. Het betekent ‘vertrouwen’.

In onze geglobaliseerde wereld van vandaag is de nood aan vertrouwen en daarmee ook de nood aan authenticiteit alleen maar toegenomen. Het is nog nooit zo makkelijk geweest om contacten met mensen van over de hele wereld te leggen. We zijn dan ook voortdurend aan het scannen wie we kunnen vertrouwen en wie niet. De mensen die erin slagen om helder te formuleren wat ze denken en hierover niet te lang hoeven na te denken; die omschrijven we als authentiek, die vertrouwen we. Niet voor niets dat politici zoveel inspanningen doen om ons te doen geloven dat ze authentiek zijn. Het versterkt hun status en machtspositie.

Speelt de vooruitgang van de technologie geen cruciale rol in de steeds maar toenemende behoefte aan authenticiteit?

Dat is ontegensprekelijk zo. Dankzij de technologie wordt het steeds makkelijker om berichten te ‘faken’ en deze onechte berichten de wereld in te sturen. Photoshop is hier een prachtig voorbeeld. Je kan beelden manipuleren en ze als echt voorstellen. Maar ook hoax-, scam en phishing-berichten tonen aan welke gevaren er in de virtuele wereld allemaal op de loer liggen.

Dat alles maakt dat de moderne mens heel erg moe is en op zoek is naar rustpunten. Naar momenten zoals met vrienden rond een haardvuur. Want dat zijn de momenten waarop je je niet hoeft af te vragen of de mensen rondom jou wel te vertrouwen zijn en je jezelf niet beter hoeft voor te doen dan je werkelijk bent. Meer en meer ervaart men dit als momenten van pure luxe.

Echtheid is dus een waarde die alleen maar toeneemt?

Ja, maar tegelijkertijd stel je vast dat hiermee ook de illusie van echtheid toeneemt. Denk maar aan de Coca Cola blikjes waarop je naam staat. Dat is bedoeld om die blikjes echter te maken. Een voorbeeld dat aangeeft dat we authenticiteit wel willen maar in de werkelijkheid vaak niet verder raken dan het consumeren van een illusie.

Volgens jou vinden we in onze samenleving ‘echte echtheid’ binnen relaties?

Er zijn twee clichés rond het mensbeeld die onze samenleving beheersen. Er is het beeld

dat de mens zich ofwel als roofdier ofwel als kuddedier gedraagt. De liberale versus de socialistische visie, zeg maar. Als ik naar de natuur kijk, dan zie ik dat er nog een derde vorm van samenleving is, namelijk die van de primaten. Bij die apen is de samenleving gebaseerd op netwerken. Het is fascinerend om te zien hoe zij, door relaties met andere apen aan te gaan, zichzelf versterken.

En als je dat nu projecteert op de mens?

Voor mij is het centrale gegeven in een samenleving de band tussen twee mensen. Als je met het verlies van een dierbare geconfronteerd wordt - zoals ik 3 jaar geleden toen we onze zoon verloren - dan wordt dat plots pijnlijk duidelijk. Het voelt alsof ze een dikke kabel van het atomium weggehaald hebben. Waardoor je helemaal uit je evenwicht gerukt wordt.

Wat doen chimpansees wanneer één van hen een baby verliest? Zij gaan spontaan dat onevenwicht herstellen. Met velen gaan ze naar de chimpansee die rouwt en leggen ze hun hand op z'n schouder. Zo eenvoudig, zo fysisch is dat bij primaten. In onze samenleving waar ofwel het ego ofwel het collectief zo centraal staat, kunnen we nog veel leren van de primaten. Zij bevestigen voor mij in ieder geval de idee dat verbintenissen tussen mensen het meest waardevol zijn dat we hebben. Dat we mekaar nodig hebben en dat je onze essentie kan samenvatten als 'vriendschap' en 'liefde'.

In je nieuwe boek heb je het ook over de 'ziel'. Hoe zou jij de ziel omschrijven?

Ik zie de ziel als onze bestemming. Daarnaast hebben we ook ons verstand dat fungeert als een GPS om ons op die bestemming te krijgen. Als we teveel afwijken, krijgen we een bericht: herbereken route. Een teken dat we onze bestemming niet naast ons kunnen neerleggen. Ik vergelijk het graag met zeilen. Het gegeven dat je boot tegen de wind in toch in de richting van de wind vaart; dat is toch ongelooflijk sterk. Zo sterk denk ik dat ook de aantrekkingskracht van je bestemming is. Je kan er gewoonweg niet omheen.

Je ziel is dan ook het resultaat van alle krachten - grote en kleine krachten - die

gedurende je leven op je ingewerkt hebben. Dat kan gaan van de warme raad die je van je moeder kreeg, de kwade blik van een priester, je professionele successen, een drama waarmee je te maken kreeg. De som van al die krachtvectoren resulteren in een kracht die je kunt definiëren als je drive. Een gedrevenheid die je uiteindelijk zal brengen naar je bestemming. Je verstand kan je daarbij helpen maar is tegelijkertijd niet in staat om iets anders van je bestemming te maken dan wat die is.

Het valt me op dat je stelling over echtheid raakvlakken vertoont met religie. Religie gaat ook over 'religere' of verbinden.

Ik ga dat ook niet ontkennen. Godsdiensten zijn niet zomaar uitgevonden. Ze vertolken een essentiële behoefte van de mens. De behoefte aan bijvoorbeeld rituelen die ons verbinden. Ik doe dan ook niet mee aan een strijd tegen het geloof. Waarom zou je de mens afnemen wat hem in moeilijke momenten kan troosten? Ik kan de schoonheid van het geloof echt wel zien. Alleen vind ik het belangrijk kritisch te blijven voor dogma's en zwart-wit denken waar godsdienst mensen ook kan toe aanzetten. Want dan krijg je situaties waar geloof het slechtste in de mens naar boven brengt. Denk maar aan de kruistochten of aan de gruwel die een radicale beweging zoals IS vandaag aanricht.

Als relaties dan zo fundamenteel voor ons als mens zijn, hoe kunnen we ze dan doen slagen?

Heel eenvoudig. Door twee zaken te leren zeggen. Woorden zoals 'je hebt gelijk, schat' en 'het spijt me' zijn van onschatbare waarde in een relatie. Ze kunnen veel meer goed doen dan een sessie bij een relatietherapeut.

Als je je relatie wil doen slagen, dan kan het wel eens nodig zijn om ervan uit te gaan dat je niet altijd gelijk hebt. Jezelf af en toe verloochenen kan geen kwaad maar je relatie verloochenen, dat is not done.

Het is één van de wijsheden die m'n vader me meegegeven heeft. Hij maakte me snel duidelijk dat je een meisje niet wijsmaakt dat je haar graag ziet als dat niet zo is. Ik heb later goed begrepen waarom hij dat zo

“Er is het beeld dat de mens zich ofwel als roofdier ofwel als kuddedier gedraagt.”

“Ook het onechte heeft iets echts”

“Elke cultuur is gebaseerd op een aantal fundamentele verhalen.”

belangrijk vond en heb die gouden raad dan ook aan m'n zoon meegegeven: don't pretend your feelings for someone.

Je hebt het ook in je boek over de misvatting dat de werkelijkheid en waarheid niet hetzelfde zijn.

Wat bedoel je daarmee?

Elke cultuur is gebaseerd op een aantal fundamentele verhalen. Die hoeven daarom ook niet waar te zijn. Het zijn echter wel sterke fundamenten die voor samenhang in een maatschappij zorgen. En als het zo is dat de kracht van een samenleving afhangt van een onwaarheid, dan heeft het niet meteen zin om die onwaarheid er onderuit te halen.

Kan je daar een voorbeeld van geven?

Recent werd Poetin door Russische journalisten bekroond als held. Als je dan bedenkt dat journalisten het toonbeeld van objectiviteit zouden moeten zijn, dan kan je daar haast niet bij. Toch is het de realiteit en valt het grotendeels te verklaren door het gegeven dat Poetin z'n verhaal - hoe onwaar het ook is - voor nationale trots en cohesie zorgt. Zo stel je vast dat Amerikaanse journalisten vinden dat Russische journalisten gemanipuleerd worden maar het omgekeerde geldt evenzeer. Twee visies. Twee zagezegde waarheden.

Welke momenten heb jij het voorbije jaar als echt ervaren?

Eigenlijk vind ik alles echt. Zelfs onechte zaken ervaar ik als 'echt onecht'. Ook het onechte heeft iets echts. Voor mij was dus het hele voorbije jaar echt. Maar mocht je me vragen wat me het meest bijblijft of geraakt heeft dan zal dat ongetwijfeld het moment zijn waarop m'n vrouw me eens flink vastpakte of m'n vriend z'n hand op m'n

schouder legde. En dan was er nog één intens moment dat ik tijdens het zeilen beleefd heb. Het was een moment waarop ik me betraptte dat ik het gevoel had echt mezelf te zijn. Het gevoel van: dit ben ik nu echt. En tegelijkertijd de verwondering die dat met zich meebracht dat ik blijkbaar ook zo'n intens moment van echtheid kon ervaren.

Wat wens je mensheid in het nieuwe jaar toe?

Dat we onze relatie met anderen centraal stellen. In welke relatie je je ook bevindt - of het nu een klant-leverancier, leerling-leerkracht, man-vrouw of samenwerkingsrelatie is - kijk eens naar die relatie vanuit het oogpunt: wat kan ik doen om die relatie te verbeteren? En als je het niet weet: vraag het dan gewoon aan de andere. Een vraag zoals "wat kan ik voor u betekenen?" of "wat kan ik voor u doen?" kan voor verrassend positieve effecten zorgen.

En vergeet vooral niet van kleine gelegenheden gebruik te maken om jezelf hierin te oefenen. Het doet me denken aan de periode dat ik veel tijd in New York doorbracht. Ik maakte er een sport van om aan norse taxichaffeurs te vragen: hoe was je dag vandaag? Het ontwapenend effect van die vraag was opvallend. Plots kreeg het gesprek een andere toon. Plots maakte de norse uitdrukking plaats voor een menselijk gelaat. Plots hadden we op de een of andere manier een band en werd het moment in de taxi vaak zelfs een fijne ervaring.

Het zijn op zich geen wereldschokkende zaken maar ze illustreren wel op een heel tastbare manier hoeveel aangenamer ons contact of onze relatie met de andere wordt als we niet onszelf maar de relatie centraal stellen. ■

“Onze essentie kan je samenvatten als ‘vriendschap’ en ‘liefde.’”

Welkom bij ALMA

Afgelopen zomer maakten een 30-tal instellingen de switch naar de nieuwe, bibliotheeksoftware Alma. Dankzij dit Unified Resource Management systeem kunt u voortaan met één software al uw print, elektronisch en digitaal materiaal op een gebruiksvriendelijke manier beheren.

Meer nog, met Alma kunt u uw werkprocessen optimaliseren op een manier die voor u en uw bibliotheek ook écht werkt. Klinkt dit te mooi om waar te zijn? Wij nodigen u uit om via deze katern Alma van dichterbij te leren kennen.

INHOUD

WELKOM BIJ ALMA	17
5 GOEDE REDENEN	19
DE ALMA-MODULES	23
ONZE DIENSTEN	27
GETUIGENISSEN	31
ALMA & U	36

Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

VLAAMS STEUNPUNT VOOR CULTUREEL ERFGOED

LUCA

Eurostysteem

sterk door overleg

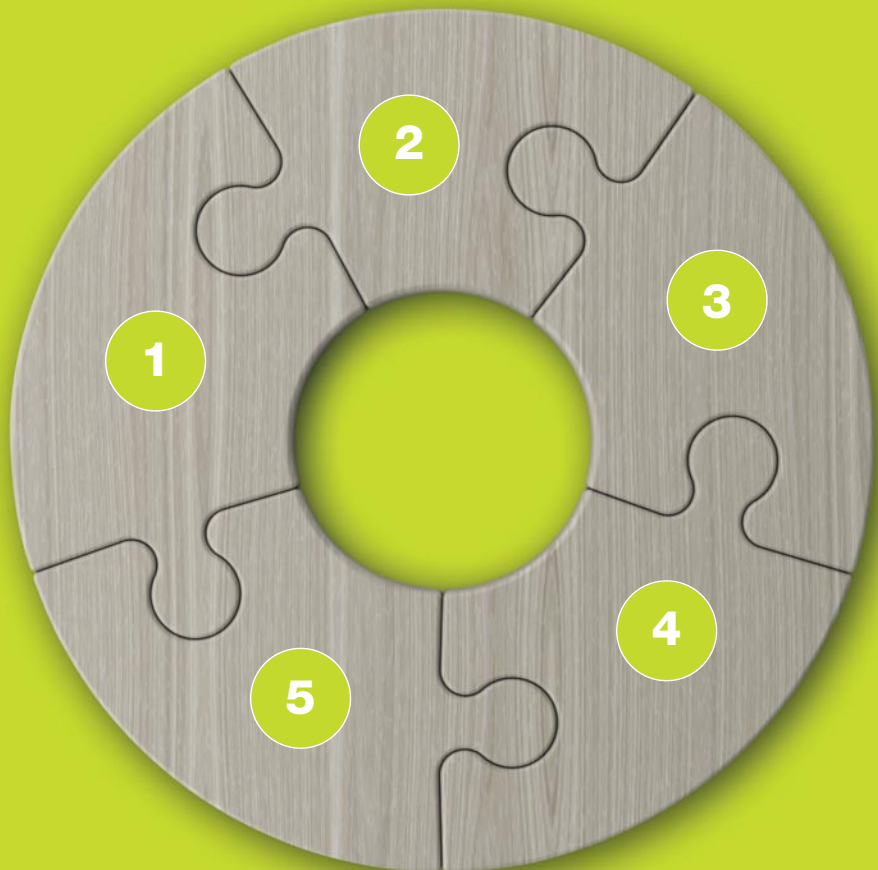
5 goede redenen

waarom ook u voor ALMA zou kiezen

De sterke punten van Alma? We zetten ze even voor u op een rij en zoomen daarna punt per punt in.

De 5 troeven op een rij

- 1 Geïntegreerd bibliotheek-managementsysteem
- 2 Geoptimaliseerde werkprocessen
- 3 In the cloud
- 4 Smart én gebruiksvriendelijk
- 5 Open platform

1

Geïntegreerd bibliotheekmanagementsysteem

Het unieke aan Alma is dat het één softwareprogramma is dat als een cloud-based service aangeboden wordt en waarmee u het hele scala aan collecties kunt beheren. Alma maakt het namelijk mogelijk zowel uw gedrukte, digitale als elektronische collecties vanuit één centraal punt te beheren. Dit is niet alleen handig, het brengt ook een aantal optimalisaties met zich mee. Voor zowel u als de eindgebruiker.

Switchen van het ene softwareprogramma naar het andere behoort voortaan tot het verleden. Met Alma bent u in de driver's seat voor sturen van het hele spectrum van transacties die nodig zijn om uw bibliotheek op een efficiënte manier te beheren. Dit alles gebeurt voortaan via één programma dat beantwoordt aan de noden van een bibliotheek die mee evolueert met haar tijd.

Het is een aanpak waarmee u niet alleen een flinke dosis tijd maar ook kosten bespaart. En waarmee u bovendien uw bibliotheek nog gebruiksvriendelijker kunt maken ook. Want Alma geeft u de tools om het aanbod van uw bibliotheek en de vraag van uw gebruikers naadloos op elkaar af te stemmen.

Alma verbindt het hele scala aan bibliotheek transacties en doet dit voor de verschillende types van collecties (gedrukte, digitaal en elektronisch).

Selectie & Acquisitie

Management van gedrukte collecties

Management van elektronische collecties

Management van digitale collecties

Metadata management

Link resolution

Discovery

2

Geoptimaliseerde werkprocessen

Alma beschikt over een ingebouwd systeem dat werkprocessen die bij het beheren van een bibliotheek komen kijken, automatisch beheert. Of dit ook betekent dat alle werkprocessen geautomatiseerd worden? Dat bepaalt u zelf. Alma biedt u namelijk de mogelijkheid te bepalen welke taken u wenst te automatiseren en welke u zelf manueel wenst uit te voeren.

Had u bijvoorbeeld graag het aankoopproces van uw periodieken geautomatiseerd? Dan is dit perfect mogelijk. Maar het kan evenzeer dat u de aankoop van bepaalde uitgaven volledig automatisch laat verlopen en een ander gedeelte zelf manueel uitvoert. Zo houdt u - waar u dat wenst - de controle zelf in handen en geniet u tegelijkertijd van de tijdswinst die de doorgedreven automatisering in Alma mogelijk maakt.

Daarenboven is Alma bijzonder geschikt om werkprocessen te analyseren. Deze analyses kunt u aan de hand van allerlei rapporten raadplegen. Ze vormen een rijke bron van informatie die u kunnen helpen om de juiste keuzes te maken, zowel qua aankoop als tijdsbesteding aan de verschillende taken als tevredenheid van uw bezoekers.

Rapporten van Alma kunnen u bijvoorbeeld aantonen dat er zich te veel tijd afspeelt tussen het aanvragen en het ter beschikking stellen van een publicatie. Of dat er regelmatig tijdens het scanningsproces een aanzienlijke backlog optreedt. Of dat er een opvallende grote vraag is naar een bepaald werk. Allemaal informatie die zonder enige moeite aan u geleverd kan worden en waarmee u gefundeerde beslissingen kunt nemen.

3 In the cloud

Alma wordt aangeboden als een 'in the cloud service'. Dit betekent dat u uw vroegere kosten op het vlak van hardware en onderhoud kunt schrappen. Meer nog, dat de tijd die voordien besteed werd aan het managen en onderhouden van uw lokale servers nu vrijkomt. Zo krijgt u dus extra tijd die u kunt investeren in taken die meer échte toegevoegde waarde voor uw bibliotheek opleveren.

Hierdoor wordt het ook eenvoudiger om gebruik te maken van de shared services van Alma. Bepaalde werkprocessen zoals het laden en integreren van metadata kunnen voortaan vlot - zonder al te veel voorkennis van Alma - uitgevoerd worden. Alma werkt namelijk met gebruiksvriendelijke interfaces die de gebruiker snel wegwijs maken.

Met Alma wordt niet enkel het delen van metadata bijzonder eenvoudig. Ook het delen van andere data binnen uw eigen instelling of binnen het netwerk verloopt rimpelloos. Met als resultaat dat u uw catalogus kan delen met andere instellingen binnen het netwerk en uw gebruikers ook toegang krijgen tot de gedeelde collectie van het hele netwerk.

Samenwerkingen opzetten waarmee u uw collectie kan uitbreiden, biedt ook het voordeel dat uw eigen collectie meer zichtbaarheid krijgt. Naast het netwerk binnen uw eigen instelling (institution zone) en het netwerk binnen andere instellingen (netwerk zone) krijgt u met Alma ook toegang tot de community zone. De plek waar allerlei (meta)data vanuit het wereldwijde Alma netwerk voor u beschikbaar zijn.

Alma laat toe dat repetitieve taken geautomatiseerd worden waardoor er tijd vrijkomt voor andere taken.

Alma beschikt over het analytisch vermogen om werkprocessen onder de loep te nemen en u objectieve informatie te verschaffen waarmee u het beheer van uw bibliotheek kunt optimaliseren.

Alma denkt ook vooruit. Het metadatamanagement van Alma ondersteunt vandaag verschillende bestaande metadata standaarden zoals MARC21 en Dublin core. Maar Alma is zo geconcipteerd dat het de formats van morgen moeiteloos mee kan opnemen. Alma faciliteert met andere woorden een duurzaam platform. Noem het gerust 'a safe haven' waar ook toekomstige standaarden veilig kunnen aanleggen.

Alma is een 'in the cloud service' met alle voordelen vandien.

Alma integreert data waardoor zowel bestellen als catalogeren op een gestroomlijnde manier verlopen.

Alma biedt een platform waarop u data vlot kan delen. Zowel met uw eigen instelling, het hele netwerk of zelfs de hele Alma community.

Alma is toekomstgericht. Het ondersteunt standaarden die vandaag in de bibliotheekwereld gehanteerd worden en is klaar voor de standaarden van de toekomst.

4

Smart én gebruiksvriendelijk

Alma zorgt ervoor dat het gezochte materiaal via de kortst mogelijke weg bij de gebruiker raakt. Is de informatie in een elektronische format beschikbaar, dan wordt de desbetreffende link rechtstreeks naar de gebruiker doorgestuurd.

Gaat het over een gedrukte publicatie, dan wordt er aangegeven in welke bibliotheek van uw instelling deze informatie beschikbaar is of het snelst binnenkomt. Indien er geen andere optie is, zal Alma een IBL-aanvraag* plaatsen.

Alma onderzoekt dus de verschillende opties en respecteert hierbij een logische volgorde. Dankzij de integratie van Limo, de software waarmee gebruikers de verschillende bronnen doorzoeken, worden de beschikbare opties ook op een heldere en overzichtelijke manier aangeboden.

Alma brengt het gezochte materiaal via de kortst mogelijke weg naar de gebruiker.

**Alma is gelinkt met Limo.
Met als resultaat: transparantie rond de beschikbaarheid van bronnen voor de gebruiker.**

**IBL: Interbibliotheecair Leenverkeer*

5

Open platform

Alma is meer dan een systeem waarmee u uw bibliotheek beheert. Het is ook een open platform dat vlot met allerlei andere externe applicaties communiceert. Webservices en API's maken dit mogelijk. Hierdoor kan uw bibliotheek haar diensten uitbreiden of vernieuwen met bijvoorbeeld scanningstoelstellen of betaalautomaten.

Maar Alma kan eveneens integreren met bestaande interne systemen zoals bijvoorbeeld studentenadministratie of het financieel systeem van uw instelling. Met andere woorden door de open standaarden van Alma komt uw investering in andere systemen niet in het gedrang. En kunnen allerlei combinaties gemaakt worden die resulteren in moderne, geautomatiseerde en gebruiksvriendelijke diensten.

Alma werkt met open standaarden en API's die uitbreiding naar andere systemen perfect mogelijk maken.

Dankzij het open platform van Alma kunnen innoverende diensten vlot geïntegreerd worden.

De ALMA modules

En hoe werkt Alma nu in de praktijk? Het antwoord op die vraag ligt in de beschrijving van de verschillende modules die Alma voorziet. Eigenlijk zijn het de verschillende werkdomeinen waarbinnen u als bibliotheekbeheerder actief bent.

Bij Alma zijn al deze werkdomeinen met elkaar verbonden. Of dit voordelen biedt? Dit zijn alvast de sterke punten die wij gespot hebben.

Acquisitions

IN VOGELVLUCHT

Dit is de plek waar u uw materiaal - zowel print, elektronisch als digitaal - aankoopt en ter beschikking stelt. Het nieuwe aan Alma is dat u de workflow die hiermee gepaard gaat, volledig kunt automatiseren. Maar geeft u er de voorkeur aan bepaalde stappen manueel te doen; dan kan dat. 'Acquisitions' biedt u de keuze tussen een volledig geautomatiseerd proces of een proces waar u controle inbouwt.

GESPOT

► ADVANCED TOOLS

Koopt u soms materiaal in het buitenland? Alma zal u - dankzij het ingebouwde wisselkoerssysteem - precies kunnen zeggen wat de prijs in de lokale munteenheid is.

► EVALUATIONS WORKFLOW

U wilt een elektronisch tijdschrift gedurende een bepaalde periode testen? Dan biedt Alma de mogelijkheid om mensen uit te nodigen om hun mening over dit tijdschrift gedurende een bepaalde testperiode met anderen te delen.

► IMPORT PROCESSING

Aankopen en catalograferen in verschillende modules? Dat is verleden tijd. Want voortaan kan dit in één en dezelfde werkomgeving: 'acquisitions'.

Resource Management

IN VOGELVLUCHT

In deze werkomgeving vindt het beschrijven of catalograferen van bronnen plaats. Om dit zo vlot mogelijk te kunnen doen, wordt er gebruik gemaakt van de repository search. Deze zoekopdracht scant de databases en gaat na of er al beschrijvingen van het aangekochte materiaal te vinden zijn. Is dat het geval, dan worden die gewoon overgenomen en hoeft u dus geen nieuwe beschrijving te maken. Maar Alma zoekt ook buiten de grenzen van uw eigen instelling. Alma heeft namelijk een duidelijke focus: bestaande beschrijvingen zoveel mogelijk benutten en hierdoor tijds winst genereren.

► INVOICING

Overzicht van de betalingen nodig? Met Alma kunt u de ontvangst van uw materiaal en de hieraan gekoppelde betalingen opslaan.

► MANAGING FUNDS

Zijn we 'on budget'? Een belangrijke vraag voor een bibliotheekbeheerder en een vraag waarop Alma u op elk moment het precieze antwoord kan bieden doordat informatie over leveranciers, uitgevers en budgetten in Alma met elkaar geïntegreerd zijn.

► PATRON DRIVEN ACQUISITION

Een collectie die zo dicht mogelijk aansluit bij wat de lezers willen? Het is geen toekomstmuziek. Het is realiteit. Alma biedt namelijk de mogelijkheid om automatisch een bestelling te plaatsen wanneer duidelijk blijkt dat er een sterke vraag naar een bepaald item is.

► RENEWAL WORKFLOW

U wilt uw abonnement verlengen? Met deze functie kan dit zonder enig probleem.

VEELGESTELDE VRAAG

Is het mogelijk om Alma te koppelen aan het bestelsysteem van m'n instelling?

ANTWOORD

Dat kan zeker. Alma is een open platform en biedt dus de mogelijkheid om met andere systemen te integreren.

GESPOT

► COLLABORATIVE METADATA MANAGEMENT

Staat Alma ver genoeg met het delen van metadata? Alma is geconcipeerd om informatie te delen. Niet alleen binnen de institution zone maar ook binnen de netwerk zone en de Alma community zone.

► ON THE FLY

Bij het overnemen van records uit externe bronnen is het mogelijk om deze bronnen 'on the fly' - dit wil zeggen 'tijdens het binnenhalen' - aan het eigen datamodel aan te passen. Zo kunnen data vlot naar andere velden verplaatst worden of weggelaten worden.

VEELGESTELDE VRAAG

Kan je op een eenvoudige manier de lijst van externe bronnen - zoals die van de Library of Congress of Open VU - raadplegen?

ANTWOORD

Dat stelt geen probleem. Je kan die bronnen niet alleen raadplegen; je kan hun bronbeschrijving ook 'plukken' en 'inplanten' in jouw collectie.

Fulfillment

IN VOGELVLUCHT

De kerntaak van een bibliotheek is en blijft het uitlenen van materiaal. Dankzij de module 'fulfillment' is dit circulatieproces flink geautomatiseerd en hierdoor heel wat minder arbeidsintensief geworden.

Daarenboven voorziet Alma de mogelijkheid om duidelijke uitleen- en reservatieprocedures op te zetten voor de verschillende groepen lezers. Zo kan een universiteitsbibliotheek specifieke regels voor studenten en professoren opstellen en doen respecteren.

GESPOT

► ATTENDEREN EN CLAIMEN

Lezers tijdig verwittigen dat ze hun geleend materiaal moeten inleveren, ook dat kan op een geautomatiseerde manier met Alma. Hetzelfde geldt voor het claimen van materiaal. Lezers die niettegenstaande een aanmaning nog steeds in het bezit zijn

van het geleende materiaal, kunnen automatisch aangespoord worden dat materiaal terug binnen te brengen. Maar het blijft ook mogelijk om manueel tussen te komen en de controle over het attenderings- en claimingproces te behouden.

► RESOURCE SHARING

Als een bibliotheekgebruiker de gezochte informatie niet meteen vindt, dan bestaat de mogelijkheid om de zoekopdracht uit te breiden en een aanvraag via het Interbibliothecair Leenverkeer (IBL) te plaatsen. Ook hier laat Alma toe om deze IBL-service automatisch aan te bieden of om deze service enkel via een manuele interventie ter beschikking te stellen.

ANTWOORD

VEELGESTELDE VRAAG
.....
Bestaat er een manier waarop herinneringsbrieven automatisch kunnen verstuurd worden?

Het is gewoon een kwestie van die functionaliteit te activeren. Als jij dus wil dat rappels automatisch via e-mail verstuurd worden zonder dat jij hiervoor iets hoeft te doen, dan is dat perfect mogelijk.

Analytics

IN VOGELVLUCHT

Op basis van grondige analyses de juiste beslissingen nemen zodat u met uw bibliotheek de juiste richting uitgaat. Hiervoor bent u met Analytics aan het juiste adres. Via deze module kunt u allerlei rapporten en statistieken van uw eigen instelling raadplegen.

Het is doordacht cijfermateriaal dat u scherpe inzichten geeft over zowel uw collectie, uw lezers als het rendement en de kosten van uw bibliotheek.

GESPOT

► COST PER USE

Kan Alma meer informatie geven rond de financiële situatie van uw bibliotheek? U kunt inderdaad nagaan hoe het staat met uw budget, hoe de verhouding kosten/inkomsten is of hoeveel opbrengsten de boetes bijvoorbeeld vertegenwoordigen. Maar u kunt ook te weten komen wat de 'cost per use' is. Voor een elektronisch tijdschrift is dit de aankoopprijs van een elektronisch tijdschrift in verhouding tot het aantal keren dat het aangeklikt werd.

► DASHBOARD

Hoe wordt al dat cijfermateriaal aangeboden? U kunt het brede aanbod aan statistieken via een dashboard raadplegen. Dit is een scherm waarop de cijfers op een overzichtelijke manier gepresenteerd worden. Maar u kunt ze ook via een widget of via e-mails krijgen.

► STATISTIEKEN

Welk soort statistieken kunt u raadplegen? Het is een gevarieerd aanbod. Zo zijn er cijfers over het aantal items dat uw collectie telt of het aantal items dat uitgeleend is. Maar u kunt evenzeer nagaan hoeveel keer een bepaald materiaal aangeklikt of uitgeleend werd.

ANTWOORD

VEELGESTELDE VRAAG
.....
Biedt Alma enkel bestaande rapporten of kan je ook rapporten aanmaken met parameters die speciek afgestemd zijn op de noden van jouw instelling?

Dit is een functionaliteit die in de toekomst aangeboden zal worden. Vandaag zijn er wel al een heel aantal rapporten beschikbaar die je helpen een helder beeld van je bibliotheek te krijgen.

Administration

IN VOGELVLUCHT

Het administreren van allerlei data zo efficiënt mogelijk laten verlopen, dat is de inzet van Alma. In de praktijk wil dit zeggen dat u allerlei data van bijvoorbeeld gebruikers en personeelsleden vanuit externe systemen naadloos kunt integreren in Alma. Maar u kunt dit soort data ook rechtstreeks in Alma aanmaken. Interactie met andere software programma's is dus helemaal geen issue.

GESPOT

► CONFIGURATIE

Hoe kunt u Alma configureren zodat het systeem werkt zoals u wilt dat het zou werken en zodat het vlot kan interageren met de andere systemen die binnen uw instelling actief zijn? Voor dit soort gepersonaliseerde configuratie kunt u beroep doen op het LIBIS-team. Zij hebben de nodige ervaring in huis om Alma te configureren op een manier die beantwoordt aan de specifieke noden van uw instelling.

Limo

IN VOGELVLUCHT

Limo is een belangrijk onderdeel van onze moderne en gebruiksvriendelijke bibliotheekoplossingen. Via deze webgebruikers-interface kunt u een uitgebreide mix van wetenschappelijke bronnen doorzoeken en tegelijkertijd kunt u deze bronnen raadplegen en uitleenen.

Limo is een Unified Resource Discovery & Delivery System of - nog anders gezegd - een one stop solution. Eén zoekopdracht volstaat om een veelvoud van bronnen te ontsluiten: bibliotheekcatalogus, (bibliografische) databanken, gedigitaliseerde objecten en 'born-digital' materiaal.

Zoeken in Limo kunt u vergelijken met googelen. Het is even makkelijk en handig. U geeft één trefwoord in en Limo opent een wereld van mogelijkheden waar u vlot vindt wat u zoekt. Meer nog, waar u zelfs meer vindt dan u zoekt. Want op basis van uw profiel krijgt u tips van andere informatiebronnen die u zouden kunnen interesseren.

► ONDERHOUD

Data evolueren: hoe gaat Alma met dit dynamische gegeven om? Alma voorziet een aantal jobs die u kunt laten uitvoeren door het systeem. Zo kunt u bijvoorbeeld lezersrecords die al verschillende jaren inactief zijn, laten verwijderen. Of kunt u records automatisch met nieuwe metadata verrijken.

VEELGESTELDE VRAAG

Is het mogelijk om automatisch lezersbestanden op te laden en te vervangen?

ANTWOORD

Alma is ontworpen vanuit de visie om zoveel mogelijk tijd te besparen bij routinetaken zodat er tijd vrijkomt voor andere taken zodat je de gebruikers van je bibliotheek nog beter kan bedienen.

GESPOT

► CONFIGURATIEOPTIES

Er bestaan verschillende configuratieopties. Zo kunt u de interfaces in Limo van uw eigen logo voorzien en volgens uw huisstijl en 'look and feel' opmaken. Ook bestaat de mogelijkheid om in Limo in uw eigen taal te werken of een blog te integreren.

► FACETS

Met Facets kunt u uw zoekresultaten beperken dankzij een aantal relevante filters die u bepaalt. Filters zoals materiaaltipe, jaartal ...

► PRIMO CENTRAL INDEX

Deze centrale index bevat honderden miljoenen records van o.a. artikels, e-books en hoofdstukken van grote wetenschappelijke uitgevers. Deze index kan samen met lokale databanken doorzocht worden. De zoekresultaten kunnen in één gezamenlijke resultatenlijst getoond worden.

► RECOMMENDATIONS

Limo biedt u suggesties van artikels die gerelateerd zijn aan uw zoekopdrachten en die u zouden kunnen interesseren.

► RELEVANCE RANKING

Een uitgekiende 'relevance ranking' zorgt ervoor dat de meest relevante resultaten bovenaan in de resultatenlijst verschijnen. Voor de bronnen uit Primo Central is eveneens een gepersonaliseerde 'relevance ranking' mogelijk.

► SOCIAL NETWORKS

Had u graag uw bibliotheekstelsysteem geïntegreerd met sociale netwerken zoals Facebook? Ook dat is mogelijk met Limo.

VEELGESTELDE VRAAG

Hoe kan ik deeplinks naar Limo maken en hoe kan ik een Limo-zoekbox in een webpagina integreren?

ANTWOORD

Dit kan op een gemakkelijke manier via de Query builder, een tool die beschikbaar is op het LIBIS Extranet.

<http://limo.libis.be>

Onze diensten

EEN VLOTTE TRANSITIE
NAAR ALMA

PLANNING

ANALYSE

TESTCONVERSIES

SWITCH TO PRODUCTION

OPLEIDINGEN

VAN TESTING...

NAAR TRAINING...

NAAR TERUGKOMSESSIES

PERMANENTE OPVOLGING
VAN UW VRAGEN I.V.M. ALMA

EEN NETWERK DAT
MEE MET U DENKT

En wat kan LIBIS binnen Alma voor u betekenen? LIBIS is niet alleen een ontwikkelingspartner van Alma.

Wij beschikken ook over een set van extra diensten die u helpen om een vlotte transitie naar Alma te maken. Zo stellen wij een projectmanager ter beschikking van uw organisatie, voorzien wij de nodige training en staan wij klaar om uw vragen te beantwoorden. Daarnaast is er ook nog LIBISnet, ons netwerk dat zichzelf uitdaagt om bestaande oplossingen steeds verder te optimaliseren.

EEN VLOTTE TRANSITIE NAAR ALMA

Tijdens de transitieperiode kunt u rekenen op een projectmanager die instaat om de implementatie van Alma zo vlot mogelijk te laten verlopen. Hij is de persoon die erop toeziet dat de verschillende stappen die nodig zijn voor een geslaagde conversie, van dichtbij opgevolgd worden. Gijs Noels, business consultant bij LIBIS, licht de verschillende stappen voor u toe.

“Een vlotte switch-to-production heeft alles te maken met een goede voorbereiding.”

**Gijs Noels
business consultant
bij LIBIS**

► STAP 1 PLANNING

“De planning wordt altijd in overleg met de betrokken partner opgesteld. Wij komen weliswaar met een voorstel maar we geven de opdrachtgever alle kansen om bij te sturen. Zo komen we samen tot een realistische planning die zo weinig mogelijk impact op de werking van de bibliotheek heeft.

We vinden het ook belangrijk om zowel langs onze kant als de kant van de partner een projectverantwoordelijke aan te duiden. Hij is het vaste aanspreekpunt. Deze manier van werken biedt het voordeel dat de communicatie gestroomlijnd verloopt. Naast de projectverantwoordelijken, duiden we ook aan welke personen instaan voor de testing.”

► STAP 2 ANALYSE

“We beginnen met een data-analyse. We gaan met andere woorden kijken in welk formaat de data ons aangeleverd zullen worden en welke inhoud ze bevatten. Dit is essentiële informatie die we nodig hebben om over te kunnen gaan naar de fase van datamapping. Namelijk de transfer van de data op de juiste plaats in het nieuwe systeem, Alma.

We transfereren echter niet blindelings. Integendeel, we migreren de data op een zorgvuldige manier en kijken hoe we inconsistenties kunnen wegwerken zodat de data in Alma er zo netjes en coherent mogelijk uitzien.

Ander belangrijk punt is dat we ook een functionele analyse uitvoeren. We bepalen namelijk samen met de partner welke functionaliteiten geactiveerd moeten worden. Op die manier zorgen we ervoor dat Alma het uitleenbeleid, de

manier van catalograferen en de acquisitie op een correcte manier weerspiegelt. Dit is een belangrijke fase want dit is het moment waarop we Alma configureren volgens de wensen van de individuele opdrachtgever.”

► STAP 3 TESTCONVERSIES

“De testconversies zijn de sleutel tot een succesvolle migratie. Want dan zien we effectief hoe de data in het nieuwe systeem opgenomen zijn. Om dit proces in goede banen te leiden, bieden we testersopleidingen aan. We kunnen niet voldoende benadrukken hoe belangrijk het is om tijdens de testmomenten feedback door te geven zodat wij - indien nodig - bepaalde aspecten kunnen optimaliseren.

We voorzien twee testmomenten. In principe kunnen we na het tweede testmoment overgaan tot de definitieve conversie. Maar vooraleer we die cruciale stap zetten, maken we nog tijd voor de Alma opleidingen. Dat zijn trainingssessies die per module gegeven worden en die zeer praktijkgericht zijn.”

► STAP 4 SWITCH TO PRODUCTION

“In principe plannen we ‘the switch’ een paar weken na de opleidingen. Een vlotte switch-to-production heeft alles te maken met een goede voorbereiding. Vandaar dat de vorige stappen van plannen, analyseren en testconversies uitvoeren zo cruciaal zijn.

Gedurende de hele conversieperiode blijft onze projectverantwoordelijke standby. We zorgen er daarenboven voor dat iemand van ons team ter plaatse aanwezig is om alles nauwgezet op te volgen. U kunt dus continu op onze ondersteuning rekenen. ‘En wat na de conversie?’ vraagt u zich misschien af. Dan is er nog altijd onze helpdesk waar u uw vragen 7/7 kunt registreren en onze hotline waar u 24/7 voor dringende meldingen terecht kunt.”

OPLEIDINGEN

Het Alma-experten team is een groep van specialisten die opleidingen over de verschillende modules geven. Het zijn mensen vanuit het werkveld die dankzij hun praktijkervaring goed geplaatst zijn om u precies die informatie door te geven waarmee u effectief aan de slag kunt. Hoe zij hun kennis rond Alma opdeden zodat ze die aan u kunnen doorgeven? Veerle Tuerlinkx, Alma-expert voor Acquisitie vat het als volgt samen:

► VAN TESTING...

“Als lid van het Alma-experten team ben ik ongeveer anderhalf jaar van dichtbij betrokken geweest bij de testing en implementatie van Alma. Dit heeft me de gelegenheid gegeven Alma van dichtbij te leren kennen en het onderliggende concept te begrijpen zodat ik het op mijn beurt op een bevattelijke manier aan andere Alma-gebruikers kan overbrengen.”

► NAAR TRAINING...

“Gedurende het testen bleven we ook stilstaan bij de mogelijke workflows. De voor- en nadelen van bepaalde workflows werden in ons team besproken en - waar nodig - aangepast. Tijdens de voorbereiding van de training keken we welke processen absoluut noodzakelijk waren om zo snel mogelijk op een accurate manier in Alma te kunnen werken. Deze elementen kwamen tijdens de training eveneens aan bod.”

► NAAR TERUGKOMSESSIES

“Tijdens de terugkomsessies die een paar maanden na de training plaatsvonden, gingen we dieper in op onderwerpen die tijdens de training slechts vluchtig aan bod gekomen waren. Hiervoor baseerden we ons ook op vragen van Alma-medewerkers die ondertussen met hun bibliotheek live waren gegaan. Deze aanpak helpt ons om oplossingen toe te lichten voor problemen of vraagstukken waarmee we in Alma in aanraking komen.”

“De testing van Alma heeft me de gelegenheid gegeven het onderliggende concept te begrijpen zodat ik het op mijn beurt op een bevattelijke manier aan andere Alma-gebruikers kan overbrengen.”

**Veerle Tuerlinkx
Alma-expert
over Acquisitie**

PERMANENTE OPVOLGING VAN UW VRAGEN I.V.M. ALMA

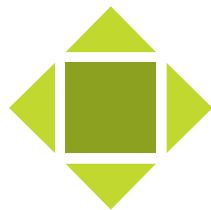
Enmaal Alma geïmplementeerd is, kunt u op ons blijven beroep doen. Wij hebben de kennis in huis om uw vragen rond de vele mogelijkheden van Alma te beantwoorden. Wij staan ook open voor uw suggesties hoe we dit nieuwe bibliotheek-

beheersysteem verder kunnen optimaliseren. U kunt dus ook - nadat u de switch naar Alma gemaakt heeft - blijven rekenen op onze expertise om het systeem zo optimaal mogelijk voor uw bibliotheek te laten werken.

EEN NETWERK DAT MET U MEEDENKT

En dan is er uiteraard nog altijd ons netwerk, LIBISnet. Via dit samenwerkingsverband kunt u opmerkingen en ideeën delen met een 30-tal instellingen of 80-tal bibliotheken. Want het is door informatie en praktijkervaringen uit te wisselen dat we samen tot nieuwe inzichten komen. Inzichten waarmee we biblio-

theeksystemen zoals Alma steeds verder kunnen verfijnen zodat ze werkelijk doen waarvoor ze geconcipieerd zijn: hedendaagse oplossingen bieden voor de snel evoluerende noden van bibliotheken en hun gebruikers.

LIBISnet
SMART LIBRARIES

Getuigenissen

Nu de implementatie van Alma een paar maanden achter ons ligt, trokken we naar een aantal partners om te kijken hoe zij de switch naar dit nieuwe bibliotheekbeheersysteem ervaren.

Bruno Stroobandt
Coördinator Parlementair Informatiecentrum
Vlaams Parlement

DE SWITCH NAAR ALMA

De implementatie van Alma viel tijdens het parlementair reces en daarenboven aan het begin van een nieuwe legislatuur. Hierdoor staan we vandaag nog niet waar we zouden willen staan. De module 'circulatie' is wel helemaal 'up and running' en werkt perfect. Het is duidelijk dat het uitlenen binnen Alma goed in elkaar zit. Met de andere modules moeten we nog vertrouwd geraken.

DE VOORBEREIDING

Dankzij de voorbereidende workshops konden we ons een beeld vormen van hoe Alma er zou uitzien. Dat was weliswaar zinvol als mentale voorbereiding. Maar wat mij betreft, had die voorbereiding nog een stap verder mogen gaan. Ik denk dan in de eerste plaats aan het opzetten van een oefenomgeving waar je allerlei situaties op voorhand kan uitproberen.

DE OPLEIDING

Voor elke module kon je 1 dag training volgen. Ik heb vooral de praktische benadering gewaardeerd. Naast de handleiding waren er instructiefilmpjes die je wegwijs maken in Alma. Een ander pluspunt vond ik de ruimte die we kregen om vragen te stellen. Hierdoor werden de trainingen interessante sessies waar de deelnemers heel wat van elkaar konden opsteken. Sommige sessies waren weliswaar zeer druk bezet waardoor er minder ruimte was voor interactie tussen de lesgever en leerling.

DE IMPACT

We hebben vastgesteld dat in de module catalografie het printen nog niet geïntegreerd is. In Aleph was dit in de workflow voorzien. Er was namelijk een button 'print label'. Vandaag moet je hiervoor nog even naar een ander programma

“Het is duidelijk dat het uitlenen binnen Alma goed in elkaar zit.”

“Wij zien 2015 als het jaar waarin we Alma pas echt gaan ontdekken.”

switchen en na het verwerken moet je de barcode inscannen. Doordat dit vroeger automatisch gebeurde, liep het etiketteren vlotter. We hopen dan ook dat hier een oplossing voor gevonden wordt. Alsook voor de integratie van Impala en resource sharing.

DE VERANDERINGEN

Een positieve verandering is de automatisering van de herinneringsbrieven. Vroeger gebeurde dit manueel en kostte dit heel wat tijd. Met Alma gebeurt dit volledig automatisch. Het is duidelijk dat dit een verbetering is. Waar we wel nog moeten aan wennen zijn termen zoals ‘institution zone’, ‘netwerk zone’ en ‘community zone’. Het is de Alma-taal waarmee we nog niet echt vertrouwd zijn.

HET LEVEN VOOR ÉN NA ALMA

Ook na Alma gaat het leven gewoon door... Een groot verschil met vroeger is dat alles zich voortaan ‘in the cloud’ afspeelt. Dat biedt het grote voordeel dat we minder beroep op onze interne ICT-diensten hoeven te doen en dus onafhankelijker kunnen werken. Dat is zowel voor ons als voor onze ICT-dienst een win-win.

ALMA IN 2015 & BEYOND

Wij zien 2015 als het jaar waarin we Alma pas écht gaan ontdekken. Op dit moment kennen we het nieuwe systeem nog onvoldoende. Ik geloof echter in het potentieel van een geïntegreerd bibliotheekbeheersysteem. Zelf hebben we als bibliotheek nog een hele weg af te leggen wat het beheer van elektronisch bronmateriaal betreft. Ik hoop dan ook dat Alma ons op dit vlak een duwtje in de rug zal geven zodat het geïntegreerde bibliotheekconcept ook één van onze sterke punten wordt.

NIEUWJAARSWENSEN

Wat Alma betreft, wensen we dat er een efficiënte oplossing komt waarmee we op een vlotte manier etiketten voor ons materiaal kunnen printen. Daarnaast kijk ik ernaar uit om gedurende het nieuwe jaar de toepassingen van Alma steeds beter te leren kennen zodat we het potentieel van deze software zo maximaal mogelijk kunnen benutten en onze gebruikers nog betere service kunnen verlenen. En tot slot wens ik iedereen een gezond 2015. ■

Miek Merveillie Stafmedewerker Informatiebeheer Boerenbond & Landelijke Gilden

DE SWITCH NAAR ALMA

Tijdens het transfereren van onze data naar Alma hebben er zich geen noemenswaardige problemen voorgedaan. Het was een hele geruststelling te weten dat we gedurende het hele transitieproces beroep konden doen op de helpdesk. Persoonlijk vond ik de filmpjes die je op het extranet kon vinden, een handig

instrument. Ze toonden je heel concreet hoe je in Alma bepaalde taken uitvoert.

DE VOORBEREIDING

Tijdens onze contacten met LIBIS wilden we vooral duidelijk maken dat de noden van een bedrijfsbibliotheek verschillend zijn van de noden van een academische

bibliotheek. Zo is het beheer van papieren tijdschriften voor ons nog steeds een kerntaak. Ik merk dat men bereid is om een aantal voor ons noodzakelijke functionaliteiten extra uit te bouwen. De projectwebsite was ook een handig instrument. Die had - wat mij betreft - iets sneller van start mogen gaan.

DE OPLEIDING

Ik heb alle trainingen gevolgd. Zo krijg ik een overzicht van het totaalpakket dat Alma biedt en doe ik inzichten op die ik nodig heb om binnen onze bibliotheek de verschillende taken te doen. Als kleinere bibliotheek is het namelijk zo dat wij met ons team van vier mensen van alle markten thuis moeten zijn. De opleidingen waren hands-on. Die pragmatische benadering vind ik een meerwaarde. Toch hadden bepaalde onderdelen van de opleiding - mijns inziens - iets minder vanuit een academisch standpunt benaderd mogen worden.

DE IMPACT

Zoals ik eerder aangaf, is het beheer van papieren tijdschriften voor ons een aandachtspunt. Op dit moment is er een tijdelijke oplossing waarmee we verder kunnen. We kijken echter uit naar de aanpassing in Alma zodat we dit belangrijke onderdeel van ons takenpakket met Alma op een efficiëntere manier kunnen doen.

DE VERANDERINGEN

'Alma' zeggen is 'geïntegreerde en gedigitaliseerde bibliotheek' zeggen. Ons digitaal verhaal staat nog maar in z'n kinderschoenen. Wij werken nu nog vooral met een papieren collectie. Of het geïntegreerde verhaal ons toch een voordeel biedt? Ik denk het wel. Het feit dat we via het netwerk met andere bibliotheken kunnen samenwerken ervaren we als een pluspunt. Zowel op het vlak van het beschrijven als van het delen van je collecties.

HET LEVEN VOOR ÉN NA ALMA

Alma is 'in the cloud' en dat betekent dat je Alma altijd en overal kan raadplegen. Dat op zich is een stap vooruit. Vroeger hadden we allerlei technische ondersteuning nodig om bepaalde software te installeren. Vandaag hoef je daarvoor niets specifiek te ondernemen. Daarnaast is Alma's focus op het digitale ook een belangrijk signaal. Het geeft duidelijk aan dat Alma klaar is voor de richting waarnaar we met ons allen evolueren.

ALMA IN 2015 & BEYOND

Het is duidelijk dat digitalisering het sleutelbegrip voor de nabije toekomst is. Wij zijn klaar om ons steeds meer op het digitale pad te begeven en verder te ontdekken welke mogelijkheden dit met zich meebrengt. In onze sector stelt zich wel de belangrijke vraag of de uitgeverijen al helemaal klaar zijn om mee in het digitale verhaal te stappen. Wij willen in ieder geval mee evolueren met de tijd en zelfs een stapje voor hebben.

NIEUWJAARSWENSEN

Ik wens iedereen een vreedevol jaar. Het voorbije jaar werden we overspoeld met beelden die ons doen beseffen dat vreedevol met elkaar omgaan niet vanzelfsprekend is. Laten we daar vooral bij stilstaan. En wat Alma betreft, we kijken uit naar de nieuwe functionaliteiten die onze taken nog beter kunnen automatiseren zodat wij de tijd die hierdoor vrijkomt kunnen besteden aan het optimaliseren van de diensten die we aan onze gebruikers verlenen. ■

“De filmpjes die je op het extranet kon vinden, vond ik een handig instrument.”

“Het is duidelijk dat digitalisering het sleutelbegrip voor de nabije toekomst is.”

Christoph Malliet Faculteitsbibliothecaris - Bibliotheek Rechtsgeleerdheid - KU Leuven

“Het idee om met Alma-experten te werken die uit werkveld komen, is ongetwijfeld een pluspunt.” (CM)

“De bedoeling van deze opleiding was de mensen een referentiekader te bieden.” (JS)

DE SWITCH NAAR ALMA

CM: Als lid van de projectcel die de overgang begeleidde, heb ik de switch van dichtbij kunnen volgen. Het was geen sinecure. Omdat Alma nog een product in volle ontwikkeling is, waren er nog een aantal functionaliteiten die niet op punt stonden en door Ex Libris dienden aangepast te worden. Je kan je voorstellen dat dit gepaard ging met strikte deadlines en dus heel wat tijdsdruk.

JS: Sinds maart 2013 maak ik deel uit van het Alma-experten team. Dit wil zeggen dat ik vanaf dan tot september 2014 twee dagen per week besteed heb aan het testen van de Alma modules: fulfillment en resource sharing. Op die manier ben ik dus anderhalf jaar van dichtbij betrokken geweest bij de switch.

DE VOORBEREIDING

CM: In onze bibliotheek was Jorinde de Alma-expert op wie we beroep konden doen met onze vragen rond fulfillment. Daarnaast was er ook iemand van ons team die intensief het acquisitieproces van gedrukt materiaal getest heeft. Dit heeft ons zeker geholpen om in een vroege fase met het systeem vertrouwd te raken en de opgedane kennis te laten binnen-sijpelen binnen ons team. Het idee om met Alma-experten te werken die uit werkveld komen, is ongetwijfeld een pluspunt.

JS: Als Alma-expert ben ik ook in contact gekomen met Alma-experten van andere bibliotheken. Dat werkte verrijkend. Ook voor het LIBIS-team was dit leerrijk. Zo werden allerlei methodieken meteen getoetst aan de realiteit. Een ander positief punt was de Youtrack-site. Dit was een website waar we al de problemen die we tegenkwamen konden melden.

DE OPLEIDING

CM: Zelf heb ik de opleiding ‘fulfillment’ die door Jorinde gegeven werd gevolgd. Ik vond die best interessant. Het is positief dat de opleiding per module tot één dag beperkt werd. Je kan toch niet alle situaties op voorhand uitproberen. En er zijn nog altijd de terugkomsessies die je de kans bieden om in een latere fase bepaalde facetten van dichterbij te bekijken.

JS: De bedoeling van deze opleiding was de mensen een referentiekader te bieden zodat ze later in hun werkdomein aan de slag konden. De training is opgebouwd uit 3 delen. Het begint met een powerpoint met algemene informatie. Daarna behandelen we verschillende situaties live in Alma om vervolgens de deelnemers zelf de workflow te laten uitvoeren.

DE IMPACT

CM: De grootste impact voor onze bibliotheek zou het beheer van het elektronisch bronmateriaal moeten worden. Omdat wij in onze bibliotheek nogal wat eigensoortige juridische databanken hebben die tot nu toe niet door de Universiteitsbibliotheek beheerd werden, werkten wij noodgewongen met ‘schaduwsystemen’. Het zijn die systemen die wij overboord willen gooien en vervangen door Alma. We verwachten veel goeds over dit veranderingsproces maar veel kan ik daar nog niet over melden. We zijn er nog maar net mee gestart.

JS: Naargelang de transactie is de impact uiteenlopend. Sommige zaken gaan sneller dan vroeger. Anderen dan weer trager. De facturatie van een zending gaat bijvoorbeeld veel sneller dan vroeger. We hoeven niet langer de

Jorinde Sercu Alma-expert – Bibliotheek Rechtsgeleerdheid KU Leuven

items één per één in te voeren en dat is absolute tijdswinst. Wat we wel nog missen is de mogelijkheid om zoveel mogelijk door te klikken. Vandaag kan je bijvoorbeeld niet doorklikken op de naam van de lezer zodat je hem vanuit z'n profiel meteen een e-mail kan sturen.

DE VERANDERINGEN

CM: Er zijn uiteraard nog zaken waaraan we moeten wennen. Zo kan je maar in één module tegelijkertijd werken en omwille van veiligheidsredenen kan het gebeuren dat je een paar keer per dag moet inloggen als je niet de hele tijd in Alma actief bent. Ook het gegeven dat er niet langer met uitleenbriefjes gewerkt wordt, deed aanvankelijk vreemd aan. Een ander punt is de 'actions knop'. Hieronder bevindt zich een menu van 7 items die veel te dicht op elkaar gepropt staan. Mocht daar iets kunnen aan gedaan worden, graag.

JS: Er zijn een aantal veranderingen die we als positief ervaren. Het feit dat we de lettergrootte gradueel kunnen verkleinen of vergroten is er één van. Wel vang ik heel wat feedback rond de sobere look van Alma. Een beetje meer kleur zou welkom zijn. Maar laten we ook niet uit het oog verliezen dat Alma een jong systeem is en dat kinderziekten onvermijdelijk zijn. Doordat we vanaf de beginfase betrokken zijn, hebben we ook de kans om het systeem verder mee vorm te geven.

HET LEVEN VOOR ÉN NA ALMA

CM: We bevinden ons nu 'in the cloud' en dat zou moeten betekenen dat we van de hel naar de hemel gegaan zijn. Toch wordt dit niet altijd zo ervaren. Dat komt omdat we ons in een intro-

ductiefase bevinden. Het is inderdaad nog wat wennen is en dat maakt dat mensen geneigd zijn het vroegere systeem te verheerlijken. Dat is niet verwonderlijk. We zijn allemaal gewoontedieren en het leven na Alma zal pas echt kunnen beginnen als we het leven voor Alma hebben kunnen loslaten.

JS: Alma brengt uiteraard veranderingen met zich mee. Maar dat hoeft op zich niet negatief te zijn. Wat ik een hele stap vooruit vind, is de functionaliteit 'active hold shelf'. Hier zie je in één oogopslag alle titels die gereserveerd zijn. Ook de 'expired hold shelf' is een vooruitgang. Die toont je alle reservaties die vervallen zijn en laat je toe om die met één druk op de knop te verwijderen.

ALMA IN 2015 & BEYOND

CM: Alma scoort op het vlak van beheer van e-bronnen. Hierdoor wordt het klassieke catalogiseren door Alma bijna als een randfenomeen behandeld. Jammer genoeg fietst er in onze bibliotheek nog heel wat gedrukt materiaal rond. En dat is materiaal dat op een klassieke manier gecatalogiseerd dient te worden. Ik hoop dan ook dat Alma de nodige impulsen geeft zodat we op termijn evolueren naar een bibliotheek met steeds meer elektronische informatie.

JS: Naar volgend jaar toe denk ik vooral aan ons verlanglijstje. Er zijn nog een aantal optimalisaties die we graag gerealiseerd zouden zien. Mochten die er door komen, dat zou mooi zijn. En verder kijk ik uit naar de terugkomsessies en de feedback van de gebruikers die we zullen vernemen.

“We hebben de kans om het systeem verder mee vorm te geven.” (JS)

“Het leven na Alma zal pas echt kunnen beginnen als we het leven voor Alma hebben kunnen loslaten.” (CM)

NIEUWJAARSWENSEN

CM: De lezers wens ik de eerste plaats een goede gezondheid. Een nieuw jaar is ook een ideaal moment om vooruit te kijken en het verleden te laten voor wat het was. Laten we dat ook met Aleph en Alma doen. Dat een webapplicatie als Alma er moest komen, dat was evident. Nu komt het erop aan het positieve verhaal van dit nieuwe systeem voor ogen te blijven houden en het verder op een constructieve manier mee vorm te geven.

JS: Ik wens de lezer veel arbeidsvreugde. Want als we plezier beleven in wat we doen, dan zijn de dagen zoveel aangenamer. Verder wens ik iedereen heel wat relativeringsvermogen. Het helpt niet enkel om problemen te relativeren en afstandelijker te bekijken. Het is bovendien nog gezond ook! ■

ALMA & U

**U kan ons bereiken
via e-mail:
into-info@libis.be
tel: 016 32 22 66**

Zijn wij er met deze Alma katern in geslaagd u een helder beeld van onze geïntegreerde bibliotheeksoftware te brengen? Wij hopen van wel.

Misschien wilt u nog extra informatie over een specifiek deeldomein. Of misschien wenst u aan één van onze Alma specialisten een aantal concrete vragen te stellen over de flexibiliteit die Alma biedt om processen op maat van uw bibliotheek te voorzien.

Laat het ons weten. Wij komen u graag het potentieel van Alma verder toelichten.

Op weg naar 2015

www.libisnet.be

www.heron-net.be

www.lias.be

www.libisplus.be

In de laatste maand van dit jaar willen wij toch ook even stilstaan en jullie bedanken voor de goede samenwerking van het afgelopen jaar.

Het LIBIS-team wenst jullie fijne feestdagen en een voorspoedig, gelukkig en vooral gezond nieuwjaar!

Het LIBIS-team

www.libis.be

LIBISzine is
een uitgave van:

www.libis.be